

T.C.
KARABÜK VALİLİĞİ

safranbolu'da zamanın renkleri

gölcan acar

T.C.
KARABÜK VALİLİĞİ YAYINI
Yayın no: 01
www.karabuk.gov.tr

ISBN: 978-605-88309-4-3

PROJE BAŞKANI
İzzettin KÜÇÜK
Karabük Valisi

YAYIN KURULU
Gökhan AZCAN
Safranbolu Kaymakamı
Mehmet UZUN
İl Özel İdaresi Genel Sekreteri
İbrahim ŞAHİN
İl Kültür Turizm Müdürü
Engin EREN
İl Mahalli İdareler Müdürü

YAZILAR
Gülcan ACAR
Mehtap İHTİYAR

FOTOĞRAFLAR
Gülcan ACAR

BASKI
ANIT MATBAA/ANKARA
Tel: 0312.232 54 78

SUNUŞ

Her milletin tarihin uzun tecrübeleri ile oluşan kendine özgü değerleri vardır. Maddi ve manevi unsurlardan oluşan bu değerlerin tümünü kültür diye ifade ediyoruz. Adetlerimiz, alışkanlıklarımız, evlerimiz, sosyal yapılarımız, mahallemiz, şehrimiz, kısaca bizi kuşatan her şey bizim kültürümüzdür. Bu gün ürettiklerimiz, bazılarını benimsemesek bile bizden sonrakiler için bir ata yadigarı kültür olarak devam edecektir. Bu nedenle bize özgü olan gerçek değerlerin doğru ve kalıcı olarak tespiti ve korunması çok önemlidir.

Nesilden nesile insan ihtiyacını karşılamak üzere oluşan her türlü pratik, dünden bu güne kalan mirastır. Bu mirasın iyi ve doğru anlaşılması gelecek kuşaklara bozulmadan ulaştırılması çok önemli bir sorumluluktur. Bu anlamda Safranbolu, bizim olan, bize kalan çünkü değerlerin en anlamlı ve en yalın halini ifade eder. Safranbolu, evlerin dış yapısı, iç yapısı, mahalle olgusu, sokak ve cadde oluşumları ile bize özgü sosyal hayatın yapılara yansımış halidir.

Şehir bir üst kimliktir. Mahalleler, sokaklar, evler ve evlerin içinde yaşayanlarla kendini tamamlayan bu yapı, yaşayan ve nefes alan bir bedenin canlılığı ile yaşamını sürdürür. Safranbolu'da sağlıklı bir bünyenin tüm fonksiyonlarını birlikte görebilirsiniz. Eski şehirlerimizdeki uyum ve biri diğerini tamamlayan yapıların oluşturduğu ahengin en güzel örnekleri Safranbolu'dadır.

Bir insanlık mirası sayılan Safranbolu'nun korunması ve tüm Dünya halklarına örnek bir Türk şehri olarak sunulması kendi kültürümüzün ve Ülkemizin tanıtımı için önemli bir fırsattır. Karabük Valiliği olarak şirin İlçemiz Safranbolu'nun sahip olduğu değerleri koruma ve tanıtma konusunda önemli bir sorumluluk üstlendiğimizin bilincinde olarak elimizden gelen tüm çabayı göstermeye kararlıyız. Gelecek günlerde Safranbolu başta olmak üzere diğer ilçelerimizi de içine alan kapsamlı tanıtım çalışmaları ile Karabük olarak sesimizi yükselteceğiz. Yurt içinde ve yurt dışında yapacağımız yeni yeni çalışmalarla İlimizi ve sahip olduğu değerleri anlatacağız. Safranbolu'yu alternatif turizm alanında da öncü bir merkez haline getireceğiz. Her kesim için uygun yürüyüş parkurlarına sahip kanyonları, keşfedilmeyi bekleyen muhteşem mağara oluşumları, bitki örtüsü ve ormanları ile Karabük'ün doğa turizmi bakımından da iddiali bir il olduğunu göstereceğiz.

Dünya mirası Safranbolu'dan yansımaların yer aldığı "Safranbolu'da Zamanın Renkleri" kitabı yeni dönemde kuracağımız tanıtım konseptinin ilk adımı olarak hazırlanmıştır. Değerli Hemşehrımız Gülcan Acar'ın çok kıymetli fotoğraflarından oluşan ve daha çok albüm niteliğindeki bu eseri, hazırlanmakta olan yeni tanıtım dokümanları takip edecektir. Bu vesile ile Gülcan Hanım'ı hayatının ürünü olan bu güzellikleri bizlerle paylaştığı için tebrik ediyor, yeni çalışmalarının devamını diliyorum.

Ağırlıklı olarak Safranbolu fotoğraflarından oluşan ama sanatçının diğer ilçelerimizde yapmış olduğu çalışmalardan ürünlerin de yer aldığı bu kitap, özelde Safranbolu'yu yansıtmakla beraber genelde tüm Karabük'ün değerlerini içinde barındırmaktadır.

Bir dönem Safranbolu Kaymakamlığı da yapmış bir Valiniz olarak, Safranbolu'nun yeni bir hamle ile kültür turizminde yine bir çıkış açacağına tüm kalbimle inanıyorum. Bu amaçla tüm hemşehrilerimi Safranbolu'nun yeni vizyonu için birlikte çalışmaya davet ediyorum. Atalarımızdan miras aldığımız bu şehri daha iyi bir şekilde çocuklarımıza devretmek için yeniden şehrin yaşayan ruhu olalım. Üstümüzdeki rehaveti atalım, canlanalım ve yeni ufuklara umutla, sevgiyle yelken açalım.

Hepinizi sevgi ve saygı ile selamlıyor ve bu kitabın yayınlanmasında emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

İzzettin KÜÇÜK

Karabük Valisi

ÖNSÖZ

İnsan, doğup büyüdüğü kentin sokaklarında dolaşırken,
“insan mı mekanı yaratır, mekan mı insanı?” sorusu geliyor aklına...

Oyunlar oynadığımız, sokaklarında gezinip koşuşturduğumuz “O” kentlerde,
hafızalarda kalan fotoğraf karelerinin içinde
fark etmeden büyümedik mi hepimiz?

Ben de Safranbolu gibi örnek bir kentte doğup,
tarih kokan sokaklarında yoğrulдум...
Bu kente duyduğum aşk ve hayranlık duygusu ile
emanetimiz olan kültür-tarih hazinesini korumak, konuklarla paylaşmak,
gelecek kuşaklara taşımak en önemli hedefim haline geldi,
daha o yıllarda...

Ailemle birlikte 1989’da, henüz el değmemiş Yemeniciler Arastası’nda açtığımız
kafe ile başlıyor, zihnime kazınan gençlik zamanlarımdan ilk kareler...

Bir yandan Karabük Demir Çelik Fabrikasında mühendis olarak görevim devam ederken,
diğer yandan Safranbolu’nun ilk konuk kapısı, ilk nazar boncuğu oluveriyor Boncuk Kafe’miz...
Ardından ilk pansiyonumuz, ilk turizm acentamızla, o yıllarda
turizmin ilk yapı taşlarını şekillendirmeye başlıyoruz kentim ile elele...

Bugün, bir zamanlar hayalini kurduğum
Safranbolu’nun turizm alanında hak ettiği yere geldiğini görmek,
benim için büyük mutluluk sebebidir.

Safranbolu ile gönül bağımı geçen seneler hiç eksiltemedi,
aksine çoğalttı.

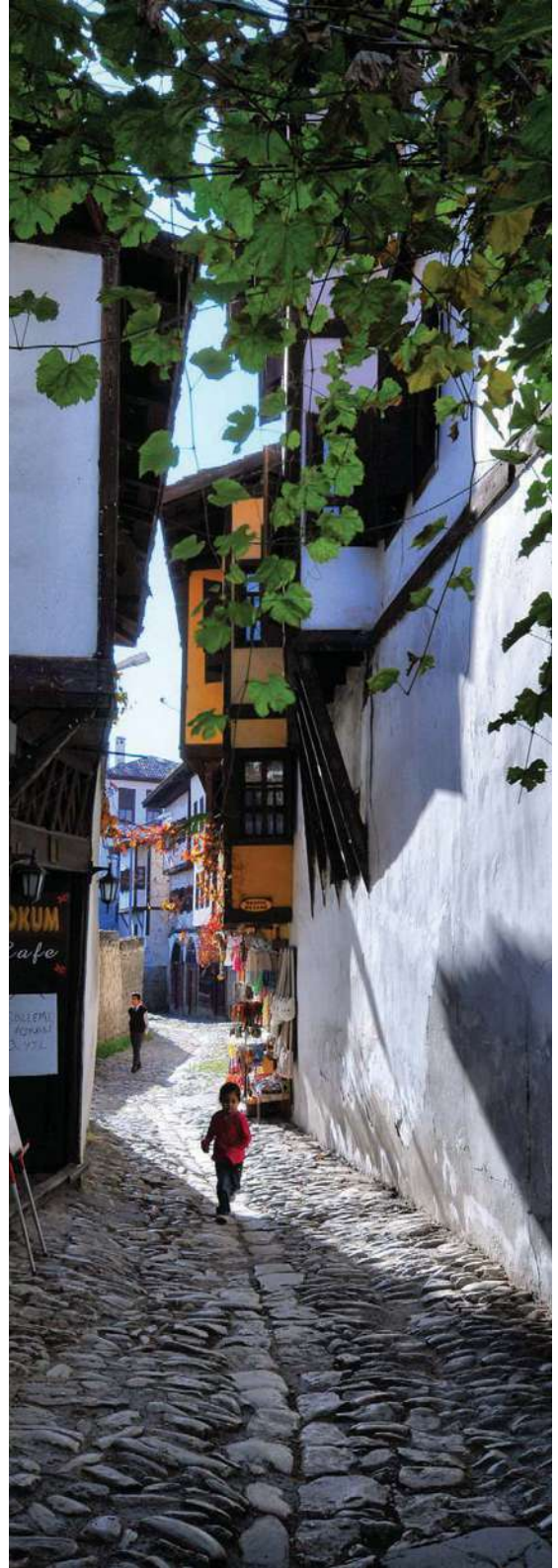
Doğduğum bu kent ile beraber büyüdüğümüz aslında...

Geçmişten geleceğe hazineler taşıyan bu kentte fark etmeden kendime yol aldım,
‘Safranbolu’da zamanın renkleri’ dokundu eteklerime...

Bu kitaptaki her karede,
sizlerle zamanda yolculuğumun renklerine mekan olmuş Safranbolu’yu paylaşmak istedim.

Bu kitabın çıkmasına olanak sağlayan Sayın Valimiz İzzettin Küçük nezdinde
Karabük Valililiği’ne,
bana her konuda destek olan aileme, dostlarıma
ve anılarıma sahne olan güzel kentim Safranboluma
sonsuz teşekkürlerimle...

Gülcan ACAR

SAFRANBOLU

Anadolu'nun kuzeybatısında yer alan Safranbolu, coğrafyanın insan ile bütünleştiği, mimarının yaşama biçimi ile şekillendiği örnek bir kettir.

Anadolu'da sıkça görülen yamaç yerleşiminin en güzel örneklerinden olan Safranbolu, Karabük ili sınırlarında, kuzeybatıdan doğuya doğru yükseklikleri yaklaşık 1.000 - 1.500 metre arasında değişen dağlarla çevrelenmiş, kentin içine kadar uzanan derelerin oluşturduğu vadilerin arasında kurulmuştur. Yerleşim alanındaki rakım farklılığı, kenti birkaç iklimin bir arada yaşanabileceği ender coğrafyalardan biri durumuna getirir. Kent merkezi "Şehir" (Çarşı), deniz seviyesinden 400 metre olan yüksekliği ile en düşük rakıma sahiptir ve birkaç kilometre kuzeydeki 600 metre rakımlı "Bağlar" bölgesi ile arasındaki iklim farklılığı, yazlık ve kışık olarak kullanılan yerleşimleri oluşturmıştır.

Çevrede yoğun orman alanları, geniş düzlüklü yaylalar, biri dünyaca ünlenmiş olmak üzere çok sayıda mağara, bu mağaraların ikisinden çıkan ve kentin içme suyu ihtiyacını karşılayan su kaynakları, vadiler ve kanyonlar oluşturan dereler bulunur. Bu coğrafi zenginlik, kentin turizmine farklı değerler kazandırmaktadır.

Çarşı Bölgesinin yerleşim düzenini, kentin içinden geçerek, Tabakhane bölgesinde birleşen Akçasu ve Gümüş dereleri biçimlendirmiştir. Özellikle Akçasu deresi, pazaryerinin altında oldukça daralıp derinleşir. İzzet Mehmet Paşa Camii de bu kanyon üzerinde kat kat yapılmış kemerler üzerinde oturtulmuştur.

Karadeniz ile İç Anadolu ikliminin geçiş özelliklerini taşıyan Safranbolu, ılık ve serin bahar günlerinin tadını çıkarmak ya da tarihin ve doğanın karlar altındaki doyumsuz görüntülerine tanık olmak için yıl boyunca yapılacak gezilere uygun bir klime sahiptir.

Uzun bir tarihi geçmişe sahip olan Safranbolu ve yöresi Antik Çağ'da Paphlagonia adıyla anılmaktadır.

Tarihsel veriler, bu topraklarda Hititler, Frigler, Lidyalılar, Persler ve Helenistik Krallıkların egemen olduklarını göstermektedir. Safranbolu daha sonra gelen Roma ve Bizans döneminde yoğun nüfuslu bir yerleşim alanı olmuştur.

Safranbolu'yu günümüzde önemli kılan gelişmeler Türkler'in yerleşimiyle başlar. Safranbolu topraklarına 12. yüzyıl başından itibaren, yörede önemli beylikler kuran Danişmentliler, Çobanoğulları, Candaroğulları gibi Türk Boyları egemen olur. Osmanlılar tarafından ilk olarak 14. yüzyılın ortasında, Gazi Süleyman Paşa tarafından alınan Safranbolu, Beylikler tarafından birkaç kez el değiştirdikten sonra, yeniden Osmanlı egemenliğine, 14. yüzyılın sonunda Yıldırım Beyazıt tarafından alınır.

1870 yılında Kastamonu'ya bağlı bir ilçe olan Safranbolu, 1927'de Zonguldak'a, Karabük'ün 1995 yılında il olmasıyla da Karabük'e bağlanmıştır.

Safranbolu'nun adı da tarih boyunca değişiklikler gösterir.

Bizans döneminde "Dadybra", Selçuklu zamanında "Zalifre" adıyla anılan Safranbolu, Beylikler ve Osmanlılar döneminde "Borglu" ve "Borlu" olarak anılır. 16. yüzyılda yöreye yerleşen Taraklı Aşiretinden dolayı Borlu adı "Taraklıborlu" olmuştur. 18. yüzyılda Zağfiranı-Benderli, 19.yüzyılın sonlarına doğru Zagfiranbolu, Zafranbolu ve nihayet "Safran Kenti" anlamında "Safranbolu" olarak adlandırılır.

Safran, Safranbolu'nun adına kaynaklık eder.

İlaç, gıda, boya ve kozmetik sanayinde kullanılan, oldukça yüksek ekonomik değere sahip bir bitkidir. Ağırılığının yüzbin katı kadar sıvıyı sarıya boyamasıyla dikkat çeker. Dünyada 5000 yıldan beri tanınan safran, Anadolu'da 19. yüzyıl sonlarına kadar yaygın bir şekilde üretilmiştir. Geçmişte Safranbolu'nun 40 kadar köyünde üretim yapılmasına rağmen, 90'lı yılların sonlarında sadece tek bir köyde iki aile tarafından üretilmiş, bugün çeşitli projelerle desteklenmesi ile 10'a yakın köyde yeniden safran üretimine başlanmıştır.

Genellikle baharat olarak yemeklerde kullanılan safran, Safranbolu'da da eskiden beri pilav ve zerde adı verilen tatlıda yaygın olarak kullanılmaktadır. Bugün safranlı lokum, safranlı helva, safranlı çörek ve safranlı dondurma Safranbolu'daki tatlıcı vitrinlerde yerini almıştır.

Safranbolu'nun beşbin yıl öncesine uzanan tarihinde ticaretin çok önemli bir yeri vardır.

13. yüzyıldan itibaren Asya-Avrupa arasındaki ticarete Karadeniz'le bağlantıyı sağlayan Sinop-Gerede Kervanyolu'nun üzerinde önemli bir merkez oluşu, Safranbolu'nun hem ekonomik hem de kültürel yönden gelişimine imkan sağlar. Özellikle 17. yüzyılda, Safranbolu'da üretim ve ticaret en üst düzeyine ulaşmıştır. Safranbolu'yu ünlendiren evlerinin ihtişamı ve bölgedeki sayısız tarihi eser, sahip olunan zenginliğin bir göstergesidir. Bu dönemde İstanbul ve Osmanlı sarayı ile yoğun ilişki içinde olan Safranbolu'ya, Osmanlı İmparatorluğunun sadrazamları ve devlet adamları da cami, medrese, han, hamam gibi önemli eserler kazandırmışlardır.

Safranbolu'da üretim ve ticaretin yapıldığı alan, "Şehir" (Çarşı) olarak adlandırılan bölgeye yayılmıştır. Lonca düzeninde sürdürülen her üretim ve ticaret alanı, ayrı sokak ve çarşılarda toplanmıştır. Çarşı'da 19. yüzyılda 1.500 eve karşılık 1.000'e yakın dükkan olması, ticaretin o dönemde ne kadar önemli olduğunun kanıtıdır. O yıllarda dericilik başta olmak üzere, yemenicilik, demircilik, bakırcılık, manifaturacılık, dokumacılık, semercilik, nalbantlık ve kerestecilik kentin ekonomisini sırtlayan üretim alanlarıdır. Bugün, Çarşı kesiminde, sokaklara adlarını veren bu zanaatların sürdürüldüğü birkaç dükkana hala rastlanabilir. Yemeniciler Arastası ve Manifaturacılar Sokağı başta olmak üzere Çarşı bölgesindeki pek çok sokak, bugün hediyelik eşyaların satıldığı yerler olarak yeni işlevlerine kavuşmuştur. Demirciler Çarşısında sıcak demir üretimleri sürmekle birlikte, dövme demir

ürünler daha çok süs eşyası olarak kullanılmak üzere raflardaki yerini almıştır.

Safranbolu'yu ülkede ve tüm dünyada üne kavuşturan tarihi evler, 18. ve 19. yüzyıl Türk yaşantısını ve mimarisini günümüze dek bir bütün olarak ulaştırmıştır.

Evden sokağa, sokaktan mahalleye, mahalleden kente uzanan yerleşimde, insana olan saygının daima ön planda tutulduğu, ihtiyaçların işlevsellik ve estetik değerler göz önüne alınarak karşılandığı görülür. Bu özellikleri ile Safranbolu "akıllı yerleşim", "görünümün hakça paylaşıldığı yerleşim" olarak anılmaktadır.

İlçe merkezinde bulunan 2.000 civarında evin 1.000 kadarı koruma altındadır. Evler "Şehir" (Çarşı), Kıranköy ve Bağlar adıyla anılan ve coğrafi olarak birbirinden ayrılan üç ayrı bölgede toplanmıştır.

Anıtsal eserlerin ve ticari yapıların toplandığı ve kışık yaşam alanı olarak kullanılan Şehir, yazlık olarak kullanılan "Bağlar" kesiminden sadece 2 km uzaklıktadır. Mesafelerin bu denli yakınlığı, Safranbolu'daki yaşama biçimine büyük katkıda bulunmuş, yaz ve kış aynı ticaret merkezinin kullanılmasına ve gelişmesine olanak sağlamıştır. Diğer taraftan yazlık olarak kullanılan kesimde de kışın yaşanan düzenin benzeri oluşturulmuştur.

Şehir ile Bağlar'ı birbirine bağlayan yolun ortasında kurulu, Rum Mahallesi olarak bilinen "Kıranköy", eskiden Safranbolulu Rumların yaşadığı kesimdir. Bu bölgedeki evler görkemli taş işçiliği ile öne çıkar. Ancak Kıranköy, değişime ilk boyun eğen yer olmuş, girişteki dükkanlar modern yaşama ayak uydurmuştur.

Karabük yönünden gelindiğinde, kentin ilk giriş noktası olan Kıranköy'ün başladığı yerdeki modern yapılı dükkanlar nedeniyle ünlü Safranbolu manzarası henüz ortaya çıkmaz. Aşağıya doğru inen yol takip edildiğinde ilk olarak Gümüş vadisine yerleşmiş Safranbolu evleri görünür. Devamında Gümüş ve Akçasu vadisinin yamaçlarına, olumsuz iklim koşullarına karşı korunaklı biçimde ve “akılcı yerleşim” tanımına örnek mahalleler yerleşmiştir.

Evler, dar sokakların iki yanına, birbirine yakın bir şekilde sıralanmış olmasına rağmen, her evin geniş bir görüş alanı vardır. Hiçbir ev ya da yapı diğerinin görüş alanını kapatmaz. Evlerin birbirine yakın cepheleri kör, uzak cepheleri ise çok pencerelidir. Evin kurulu olduğu arsa payı ne şekilde olursa olsun, yukarı katlarda kare veya dikdörtgen mimari, kent bütünlüğüne uygun estetik görünüm sağlayan bir mimaride yapılmıştır. Avlular, bahçe duvarları, çeşmeler, yollar, sokaklar ve meydanlar bu bütünlüğü destekleyen yapıdadır.

Benzer akılcı yapılaşma, ticari alanların yerleşiminde de gözlenir. Köylünün ürünlerini satacağı sebze, tahıl, hayvan pazarları ile ihtiyacını karşılayacağı yemeniciler, semerciler, saraçlar, manifaturacılar, demirciler ve bakırcılar çarşıları birbirlerine yakın yerlere kurulmuşlardır.

Safranbolu evleri genellikle 3 katlı, 6-8 odalı, birkaç kuşağın bir arada barınabileceği boyut ve şekilde tasarlanmıştır. Mimari bakımdan oldukça gösterişli ve hayranlık uyandıracak ayrıntılar içeren evlerin yapımında taş, ahşap ve kerpiç kullanılmıştır. Çoğu evde görülen ahşap işlemeli tavanlar, yüklük adı verilen dolaplar, ocakların kenarlarını süsleyen raflar üstün bir ahşap işlemeciliği ile nakış nakış işlenmiştir. Kimi evlerin içinde görkemli havuzlar bile görülebilir. Oluklu kiremitle kaplı çatılar ise evlerin mimarisine ayrı bir değer katar.

İnsan merkezli kentleşmenin iyi bir örneği olan Safranbolu, çok fazla bozulmaya uğramadan günümüze kadar ulaşabilmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Karabük'te kurulan Demir Çelik Fabrikası, bu korumaya katkı sağlamıştır. 1050'li yıllarda tüm ülkeye yayılan yeni yapılaşma modelinden Safranbolu da payını alır ve kent halkı, Karabük'e daha yakın yerleşim alanlarına yeni ve modern evler yapmaya başlar. Safranbolu açısından büyük bir şans olan bu gelişme, Safranbolu'yu bozulma tehlikesinden ve değişimden korumuştur.

1970'lere kadar doğal ortamında süregelen koruma, o yıllardaki yerel yönetimlerin kararlı çabaları ile bilinçli bir sürece taşınmış, 1976 yılının sonunda Kültür Bakanlığı tarafından Safranbolu için hukuki anlamda koruma kararları alınmıştır. 1985 yılında, Çarşı ve Bağlar bölgeleri kentsel sit alanı olarak ilan edilmiş, bu iki bölgede bugün sayısı 1.200'ü geçen çok sayıda sivil mimarlık ve anıtsal eser koruma altına alınmıştır. Safranbolu, korumadaki bu başarısıyla, 1994 yılında UNESCO tarafından Dünya Mimari Miras Listesi'ne dahil edilerek onurlandırılmıştır.

Bütün bu planlı koruma sürecinde gerçekleştirilen festivaller, mimari çevrelerin kentte gerçekleştirdiği sempozyum ve seyahatler, Kültür Bakanlığınca başlatılan restorasyon çalışmaları yalnızca Safranbolu'da değil, tüm Türkiye'de korumacılığa güçlü bir ivme kazandırmış, bu çabalar geleneksel Türk evine olan ilgiyi yeniden gündeme getirmiştir.

1990'ların ilk yıllarında başlayan turizm hareketleri, 1970'lerde daha çok mimari akademik çevrelerle sınırlı kalan Safranbolu ilgisini uluslararası boyuta taşıyarak tüm dünyaya yaymıştır.

Safranbolu'lu, gelineen noktada sahip olduğu önemli mirası ve kültürel kimliği, turizm değeri olarak bütün insanlıkla paylaşmaktadır.

Koruyarak kullanma girişimleriyle başlayan Safranbolu'da turizm, diğer benzer özellikteki kentlere örnek teşkil eden yeni bir “turizm modeli” niteliğindedir.

Tarihi değerlerin yanı sıra; kent kültürünün, geleneklerinin ve yaşama biçiminin, içinde yaşayan halk tarafından turizme doğrudan katıldığı bu modelin, ülkenin kültür turizminin gelişmesine ivme kazandırdığı yadsınamaz bir gerçektir. 1988'de Turing'in restore ederek oluşturduğu Havuzlu Asmazlar Konağı Safranbolu'nun ilk turistik oteli iken, bugün 18 Turizm Belgeli olmak üzere toplam 78 otel ve pansiyonda yatak kapasitesi 2.300'e ulaşmıştır. Yine 1989'da Arasta'da açılan “Boncuk Kafe” kentin tek turistik yeme-içme mekanı iken, bugün sayısız konak restoran, kafe vb. eğlence yeri hizmet vermektedir.

Önceleri günübirlik ziyaretler şeklinde başlayan turizm hareketleri, sonra hafta sonu gezileri haline gelmiş ve daha sonra kent içi gezileri, çevre turları ve doğa aktiviteleri de içerecek şekilde birkaç

günlük konaklamalara dönüşmüştür. Bugün, kentte çeşitlenen eğlence mekanları, yeme-içme olanakları, yakın yörenin turizm olanaklarının zenginleşmesi gibi olumlu gelişmeler kente gelen turist sayısını artırmış, zaman ve mevsimden bağımsız 12 ay turizm olanağı sağlamıştır.

Safranbolu, evlerin yanı sıra, muhteşem bir bütünlük sağlayan çok sayıdaki tarihi eser ve doğal güzellikleriyle de görülmeye değer.

Kazdağlı camisi ve bugün hala kullanılan Yeni Hamam (Cinci Hamamı), Şehir (Çarşı) Meydanına gelindiğinde ilk karşılaşılan tarihi eserlerdir. Meydanın yukarısında, kentin Eski Kalesinin üzerinde yeralan eski Hükümet Konağı bugün Kent Tarihi Müzesi olarak bütün ihtişamı ile dikkat çeker. Hala görevini sürdüren Tarihi Saat Kulesi, restore edilerek kafeterya olarak hizmet veren Eski Cezaevi Binası bu bölgedeki diğer eserlerdir.

Hamam ile Caminin arasından geçildikten sonra, takip eden sokağın sağındaki Köprülü Mehmet Paşa Camisi ve Muvakkithanesi 17. yüzyıl eserlerindendir. Cami avlusundaki güneş saati, ülkemizdeki az sayıda örneklerdendir. Cami avlusundan geçilerek ulaşılan Yemeniciler Arastası bugün hediyeelik eşyaların bulunabileceği yer olarak yeni işlevine kavuşmuştur. Hemen yakındaki, 17. yüzyılda kentin önemli konaklama yeri olarak

yapılan Cinci Hanı, bugün restore edilerek yine aynı amaca hizmet etmektedir.

Biraz aşağıda, Akçasu Kanyonu üzerine inşa edilen kemerin üzerine oturtulan avlusu ile İzzet Mehmet Paşa Camisi zarif mimarisi ile dikkat çeker. Yakındaki Demirciler Çarşısında hayat bulan demir ve bakır eşyalar, bugün daha çok hediyeelik ve süs eşyası olarak kullanılmaktadır. İzzet Mehmet Paşa Camisinin önünden geçen, bugün çok sayıda hediyeelik eşyanın satıldığı dükkanların sıralandığı Manifaturacılar Sokak, "Kileciler Gezi Evi"nde sonlanır.

Kentin ilk gezi evi "Kaymakamlar Konağı"ndan yukarı devam edildiğinde, Safranbolu panoramasının en iyi görüldüğü "Hıdırlık Tepesi"ne çıkılabilir.

Eski Belediye Binası, Eski Deri Fabrikası, Lütfiye (Kaçak) Camii, Dağdelen Camii ve sokak aralarına dağılmış çok sayıdaki çeşme bu bölgedeki görülmeye değer diğer yapılardır.

Çarşı'dan Kıranköy yönüne çıkıldığında Eski Hastane ve Rumlardan kalan eski bir kiliseden (Aya Stefanos Kilisesi) dönüştürülen Ulu Camii görülebilir. Yolun devamında, Bağlar bölgesine varıldığında, Çarşı kesiminden farklı olarak, geniş bahçeler içerisindeki çok sayıda görkemli konak restore edilmiş şekilde görülebilir. Değirmen Başı mevkiinde, Eski Değirmen'in yakınındaki başodası ile ünlü Emirhocaade Ahmet Beyler Evi görülmeye değerdir.

Safranbolu'nun içinden geçen derelerin üzerindeki taştan yapılmış kemerli köprüler, kentin mimarisine önemli değer katar. Bu derelerden Akçasu deresi üzerinde 10, Gümüş deresi üzerinde 15 köprü bulunmaktadır. Hala kullanılan bu köprülerin bazıları sadece evlere geçiş sağlar, çoğu taşıt geçişine elverişli değildir. Bağlar kesiminde, Gümüş deresinin başlangıcında yeralan Tokatlı Köprüsü ve daha yukarıda kente su taşımak amacı ile yapılan İncekaya Su Kemerini görülmeye değerdir.

Safranbolu'dan Kastamonu yönüne 12 km gidildiğinde varılan Yörük Köyü, küçük bir Safranbolu niteliğindedir.

Konak heybetindeki evleri, evlerin sokaklar boyunca sıralanmaları, bilinen köy yerleşiminden oldukça farklı bir yapı sunar. Nerdeyse köyün tamamı bozulmadan bugüne gelebilmiş Yörük Köyü 1996 yılında koruma altına alınmıştır.

Safranbolu ve çevresi, trekking, tırmanış gibi çeşitli doğa sporlarına elverişli yayla, orman ve kanyonları barındırır.

İncekaya Su Kemerinden başlayıp kentin içine kadar uzanan Tokatlı kanyonu yürüyüş parkuru olarak düzenlenmiştir. Sakaralan, Düzce ve Yaci kanyonu ile komşu ilçe Yenice'deki Şeker kanyonu tırmanış ve kanyoning sporları için tüm ülkede bilinen parkurlardır.

Dünya Mağara literatürüne giren Bulak Mağarası, antik dönemden kalma birçok kalıntı, höyük, kaya mezarı ve tarihi mezarlar ile komşu ilçelerdeki tarihi ve doğal değerler, Safranbolu'nun yakınlarındaki diğer ilgi noktalarıdır.

Safranbolu Ankara'ya 220 km, İstanbul'a 380 km'dir.

İstanbul-Ankara karayolu üzerinde Gerede kavşağından ayrılarak Karabük'e gelen 82 km.lik yol buradan devam ederek 8 km. sonra Safranbolu'ya varır. Safranbolu'ya ulaşmamakla birlikte Karabük il merkezine kadar demiryolu bağlantısı mevcuttur. Kente en yakın havalimanı 220 km uzaklıktaki Ankara Atatürk Havalimanıdır.

Toplam yatak kapasitesi 2.000'i geçen ve büyük çoğunluğu eski bir Safranbolu konağının restorasyonu ile oluşturulmuş olan konaklama yerleri, tercihe göre farklı seçenekler sunar.

Turizm Belgeli otellerde kalınabileceği gibi, temiz, konforlu Belediye belgeli oteller, pansiyonlar ve geleneksel yaşamın ev sahibi ile paylaşılabileceği Ev Pansiyonlarında da kalınabilir. Safranbolu turizminin gelişimine büyük katkı sağlayan Ev Pansiyonculuğu, benzer kentlere örnek oluşturabilecek niteliktedir.

Safranbolu'da, evlerin restorasyonu ile oluşturulmuş pek çok yeme-içme ve eğlence mekanları bulunmaktadır.

Akşamları Çarşı bölgesinde yoğunlaşmış eğlence yerlerinde canlı müzik dinlenebilir.

Gözleme, kuyu kebabı, yayım makarnası, su böreği ve ev baklavası tadılabilecek yöresel yemeklerdendir. Her zaman taze satılan hindistan cevizli, fındıklı, şamfıstıklı, güllü ve safranlı çeşitleri bulunan Safranbolu Lokumu, Safranbolu Evleri kadar ünlüdür.

Önce haşlayıp sonra fırında pişirilerek yapılan susamlı-susamsız "Safranbolu simidi" kentin geleneksel yemek kültüründe 150 yıldır yer almaktadır. Yine kentin "içecek" kültüründe önemli yer tutan ve sadece yörede bulunabilen Bağlar Gazozu yarım yüzyıldan fazla aynı tat ve üretim geleneğini sürdürmektedir.

Kentin geleneksel yiyeceklerine örnek olabilecek kurutulmuş meyve ve sebzeler, ev yapımı makarna, tarhana gibi kışık erzaklar, konserve ve reçeller Şehir'deki pek çok dükkandan temin edilebilir.

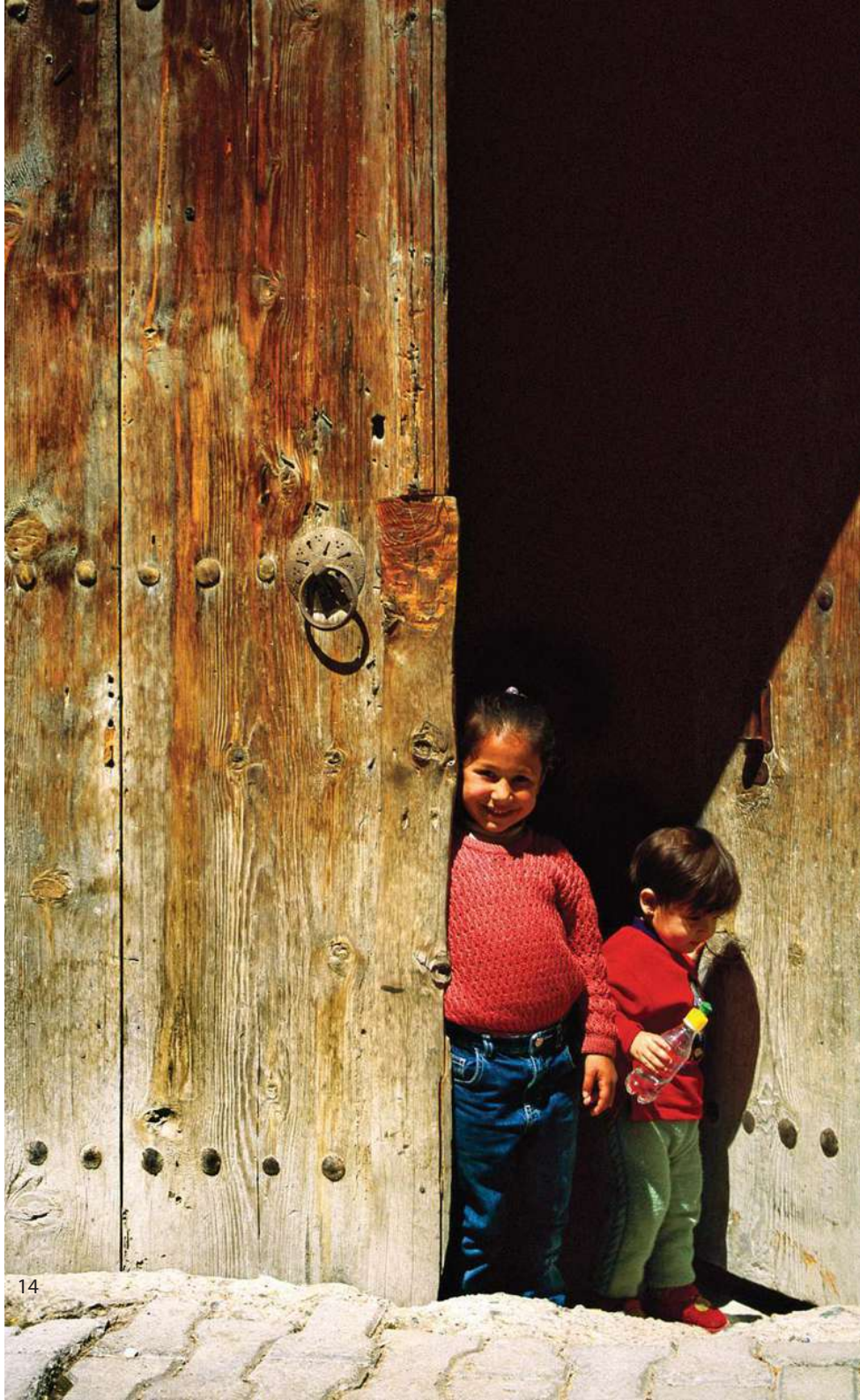
Safranbolu'da geleneksel el sanatları hala yaygın olarak üretilmektedir.

Bakırcılar çarşısındaki bakır eşyalar, ahşap oymalar bunların başında gelir. Çarşı bölgesindeki bütün sokaklarda ve Arasta'da hediyelik eşyaların bulunabileceği pek çok dükkan vardır. Yakın yörelerdeki dokumalardan yapılmış giysi ve örtüler, ahşap, seramik ve deri eşyalar, Safranbolu evi maketleri alınabilecek hediyelik eşyalardandır.

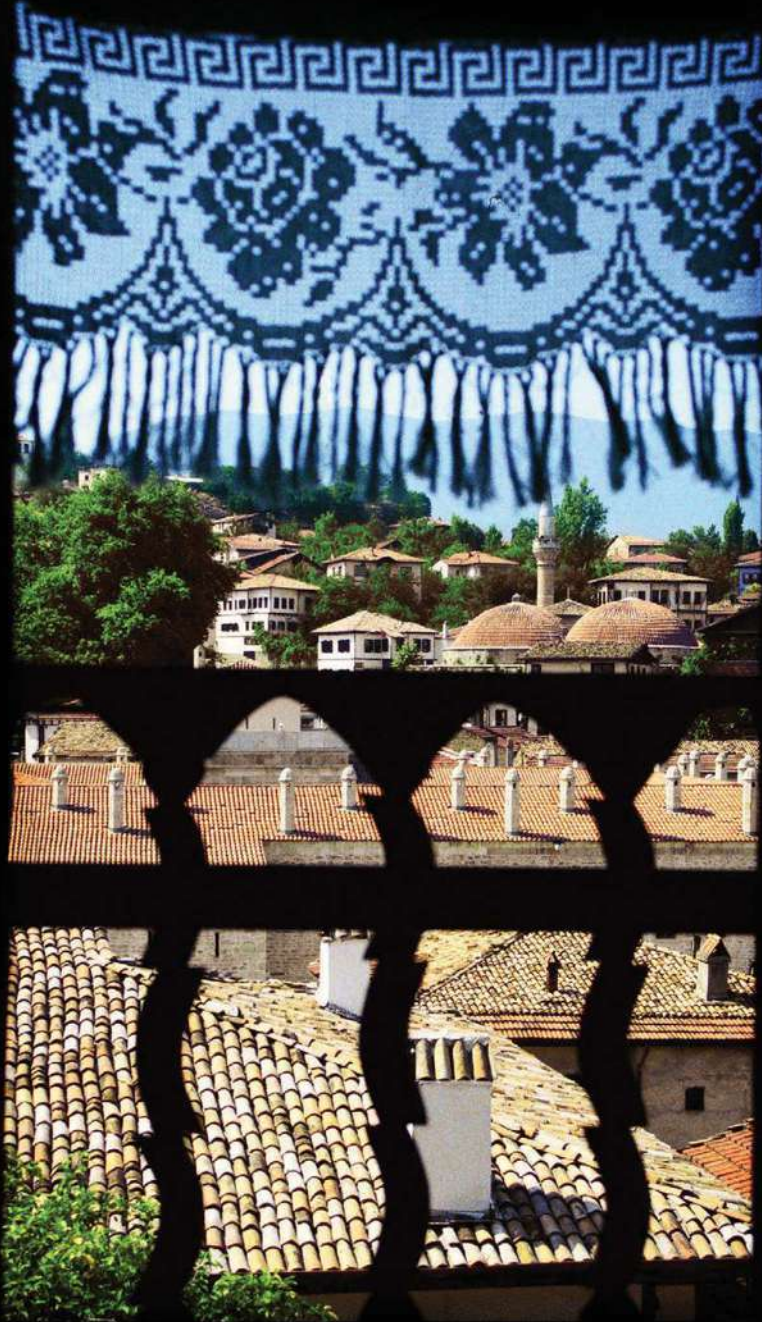

*bir masal diyarı safranbolu,
evden sokağa, sokaktan mahalleye, mahalleden meydana uzanan bir yaşam ortaklığı...*

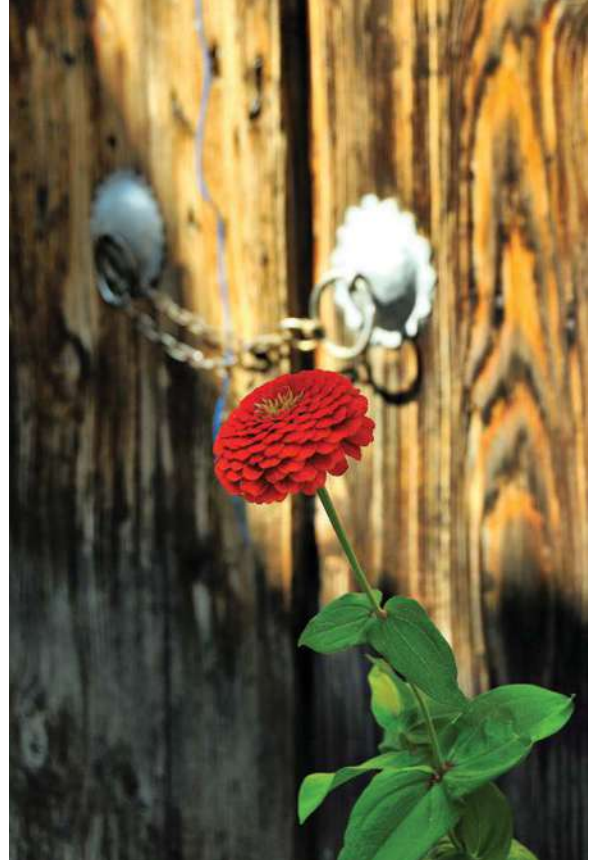

*ışık olsun günlere
güneře açılan perdeler,
pencereler...
yeni hayatlara,
yeni zamanlara açılan
kapılar...*

*sonra uzasın kapının arkasından bir avlu, taş duvarlarıyla utangaç...
bir çiçek karşılasın, "hoşgeldin" desin...*

*çatılara kardeş,
kuşlara arkadaş,
rüzgara yoldaş.
konuklarına sırdaş olsun
sokaklar...*

*tarihi nefesiyle karşılasın
kazdağlı meydanı konuklarını
konaklar, sahibini beklermiř
gibi açsın kucağını...*

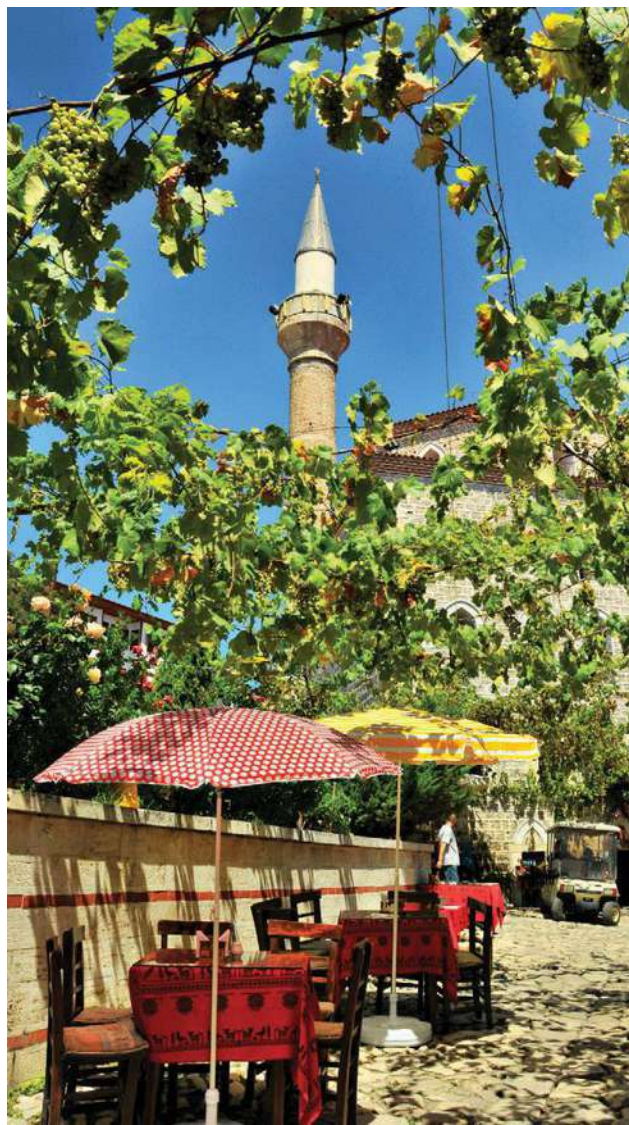

*toprak yeşile uyansın bahara...
elma, erik, kiraz bahar dallarında dillensin...*

asmalar gölgesin taş sokakları, kahve kokusunda anılar demlensin...

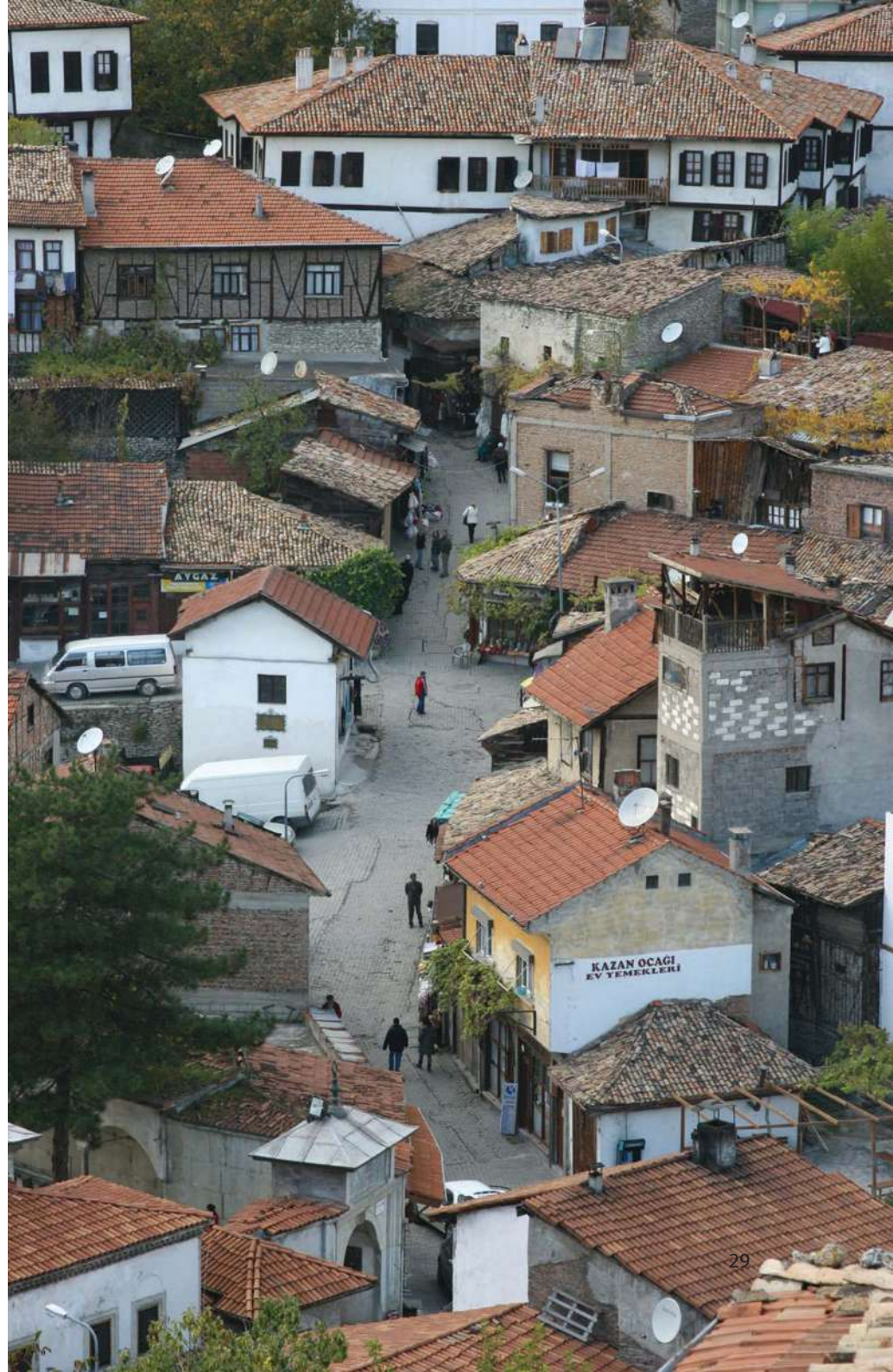

*arkasında nice öykülerin, yaşamların olduğunu sorun kapılar söylesin,
saçaklardaki kuşlar fısıldasın...*

*bir safranbolu varmış, her mevsim şarkısı söylenen aşkla.
her bahar çiçeği, arısı başka...*

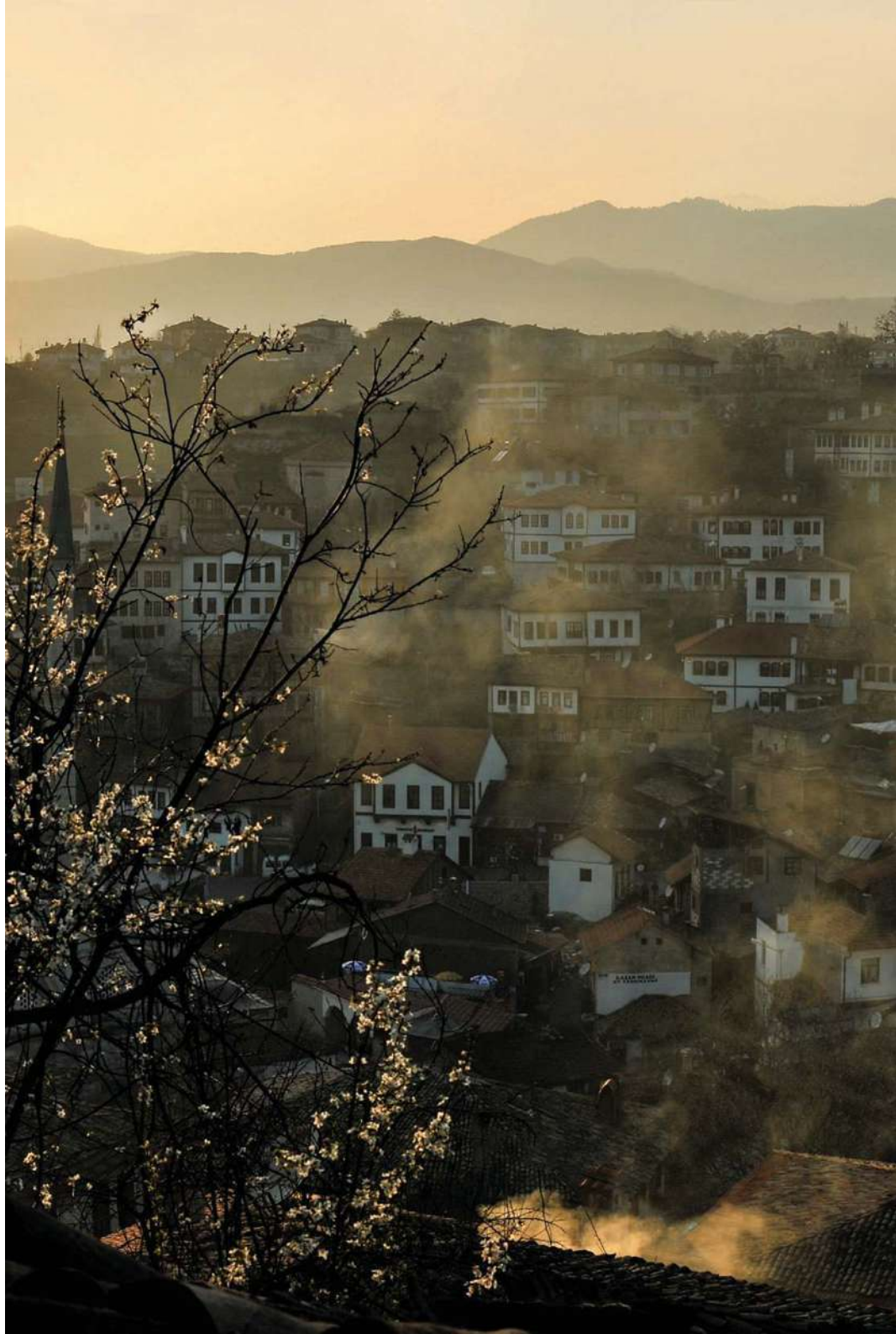
*yorulmuş esnaf
demirciler çarşısında.
eve gitme zamanı gelmiş
günün sonunda...*

*dar sokakta ayak sesleri,
cumbada dedikodular...
kileciler evi sofasında
sohbetlere misafir kulaklar...*

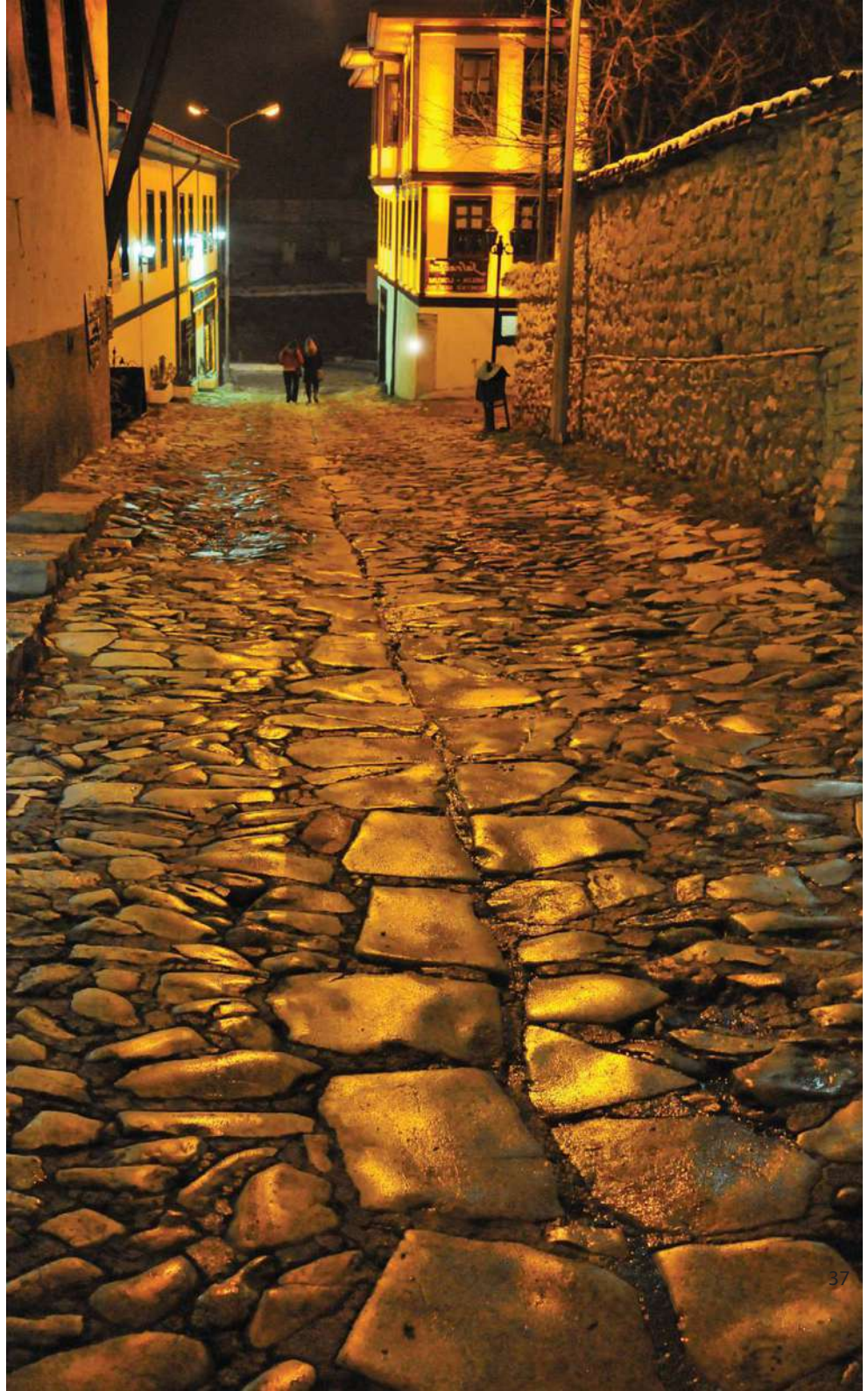

*hıdırlıktan seyreylesin gözler günbatımını...
her sokağı her yaprağı
pusların arasından altın ışıklar yıkasın...*

*at toynaklarıyla nakşedilmiş
taş sokak...
yeni ayak izlerini eklesin,
katık etsin
geçmişin izlerine...*

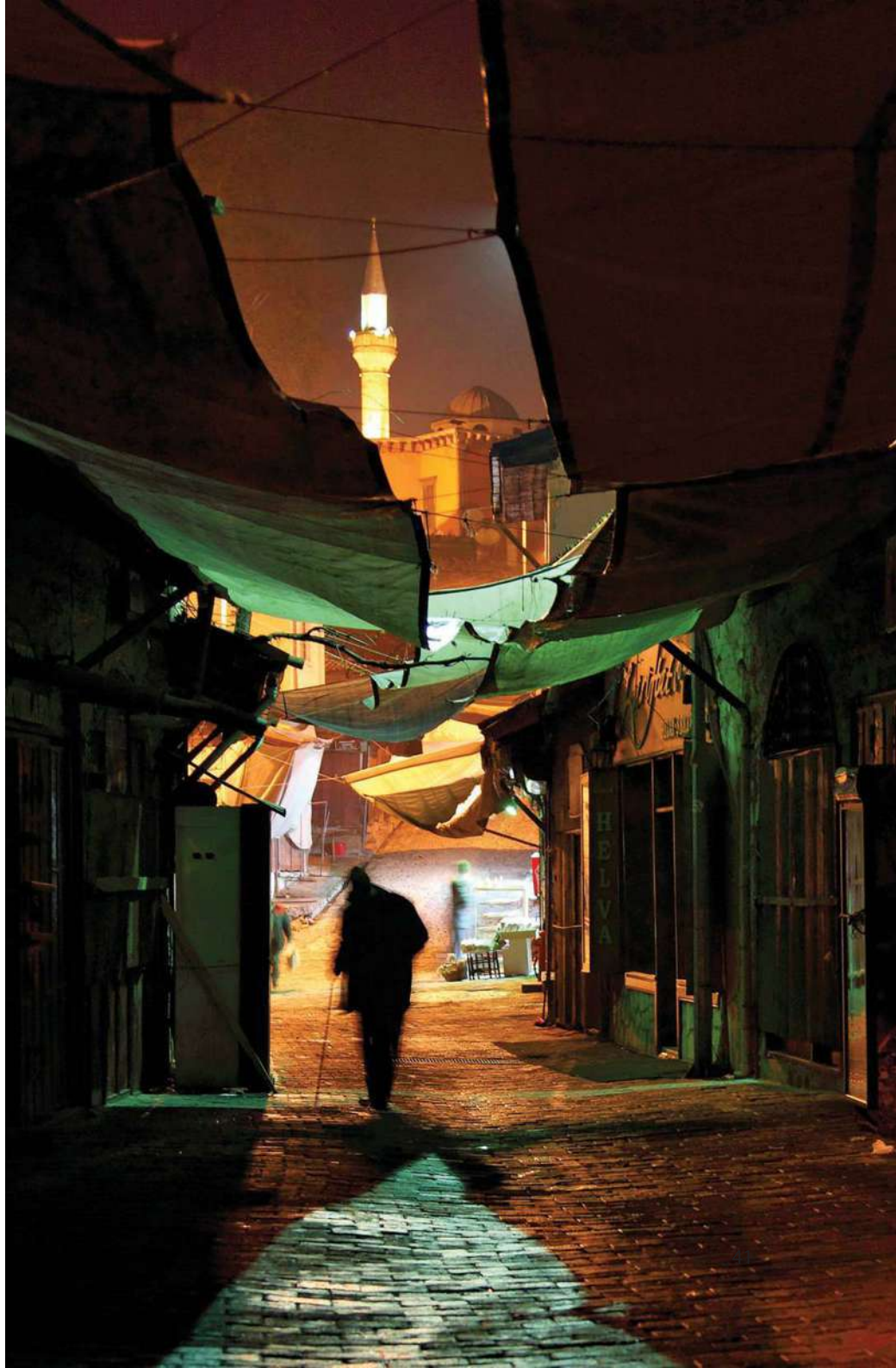
*bir gölge sırrını fısıldasın...
karanlık içinden bir ışık
süzülsün,
gaz lambası, mum ışığı
titresin oyali perdelerde...*

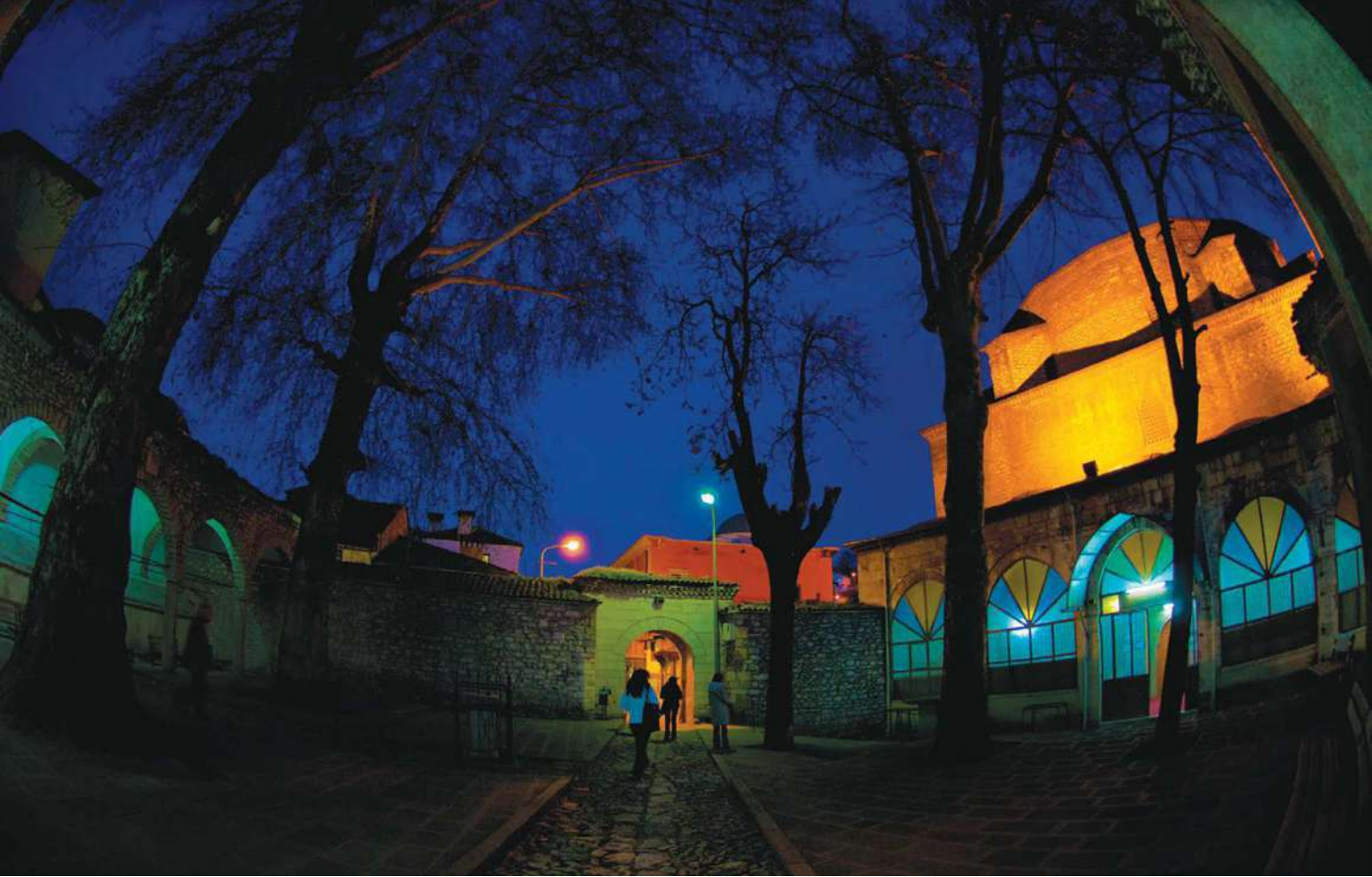

izzet mehmet paşa camii avlusunda
bir çocuk kahkahası yükselsin
yıldızlara...
osman amca yorgun,
ekmeğini alıp koltuk altına,
yavaş yavaş yürüsün konağına...

nice kervan geçmiş bu diyardan, cinci han'dan..

gün doğmuş, gün batmış... develer tellal, pireler berber olmuş...

*bir varmış, bir yokmuş
bir kasaba varmış
hamam ışıklığında...
gün geceye dönmüş
yıldızlara saklanmış...*

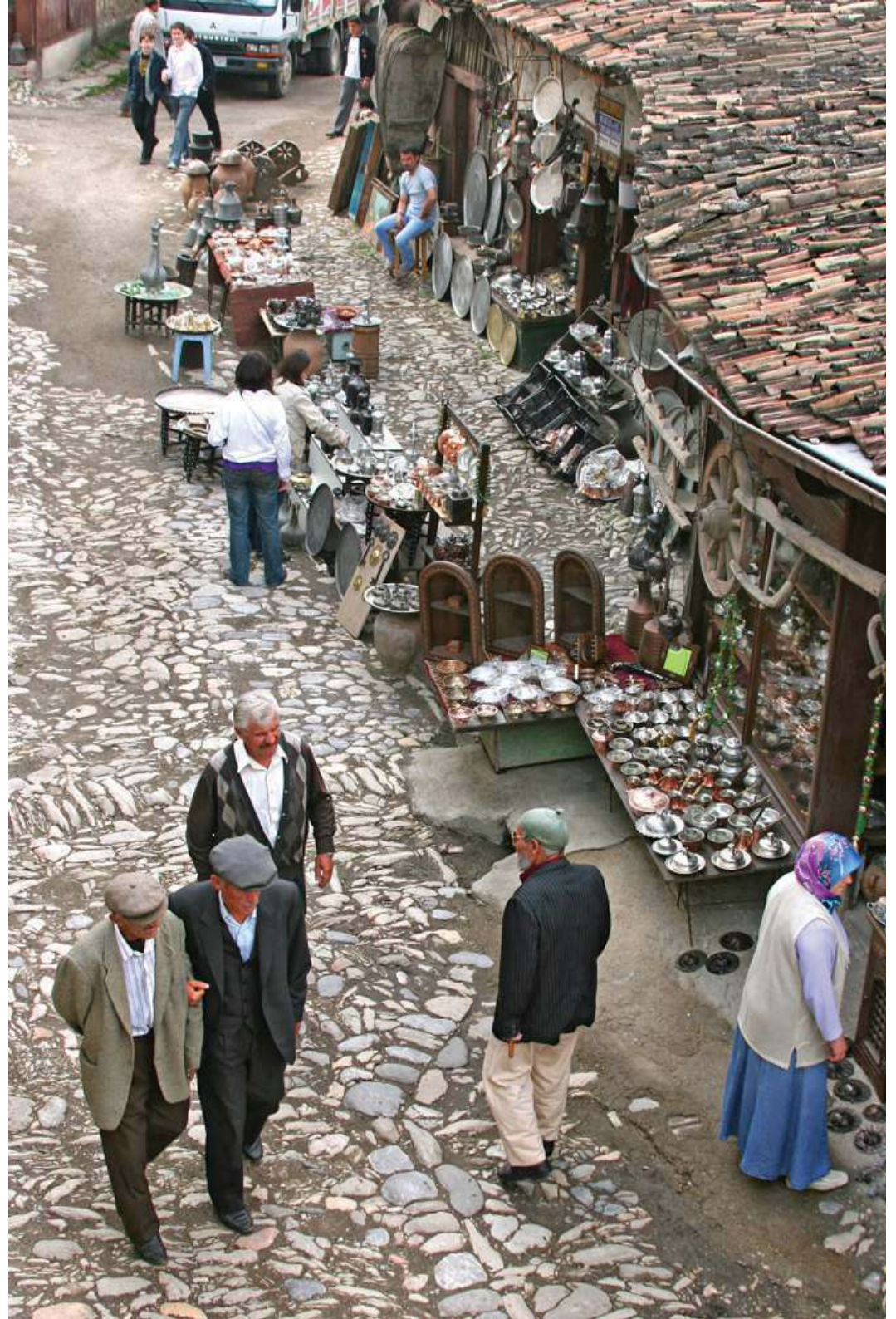

*ah güzel dedem, giderken anılarını bırakmışsın ayak izlerinde...
şimdi nerelerdesin?*

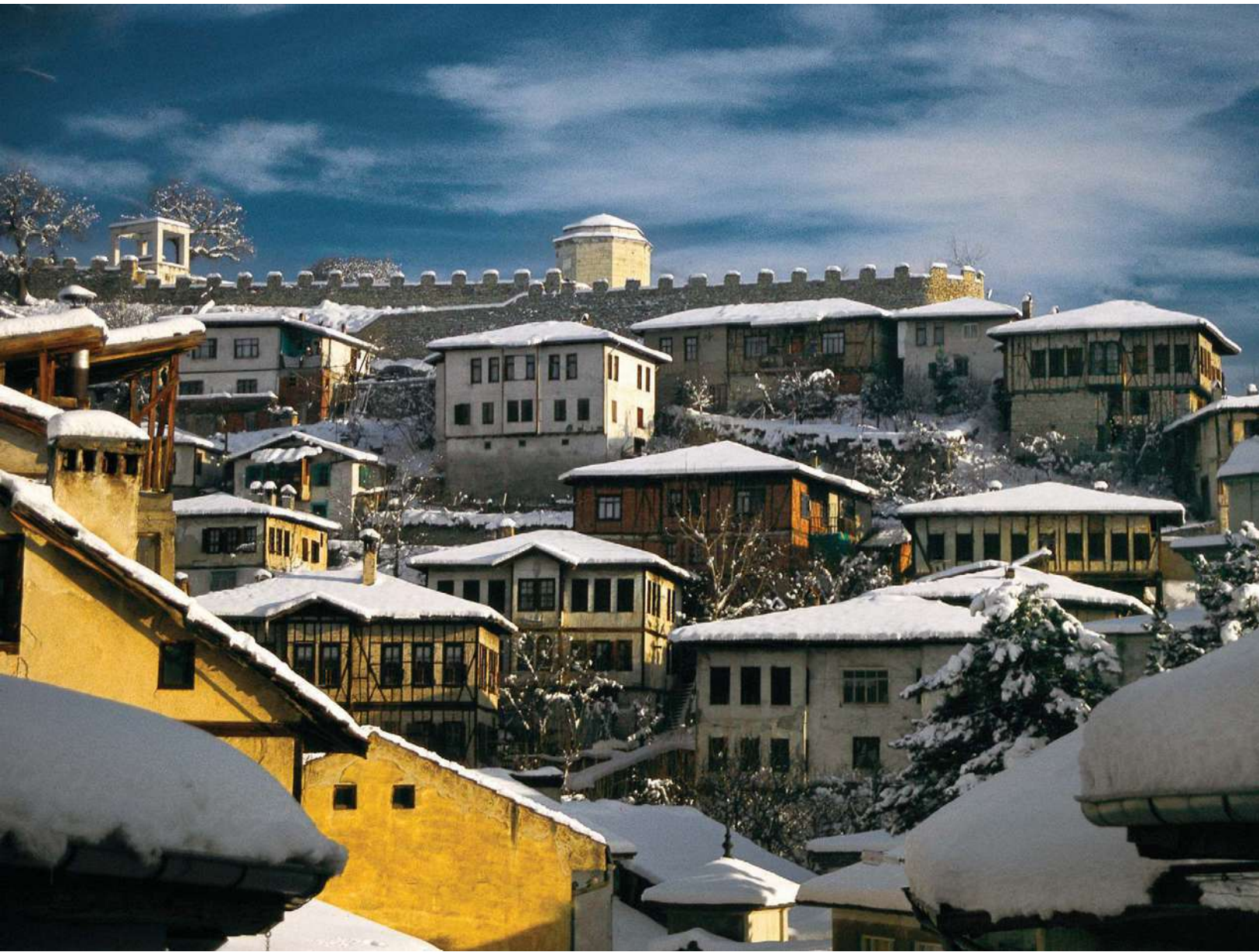

*demirciler aşıısında kalay kızıl bakırı parlatsın
kazınsın ay yıldızlı nakışlar, sinileri talasın...*

*bizden önce vardı bu sokak
bizden sonra da olacak..
gün olsun, devran dönsün
geleceğe umutla yürüsün
çocuklar...*

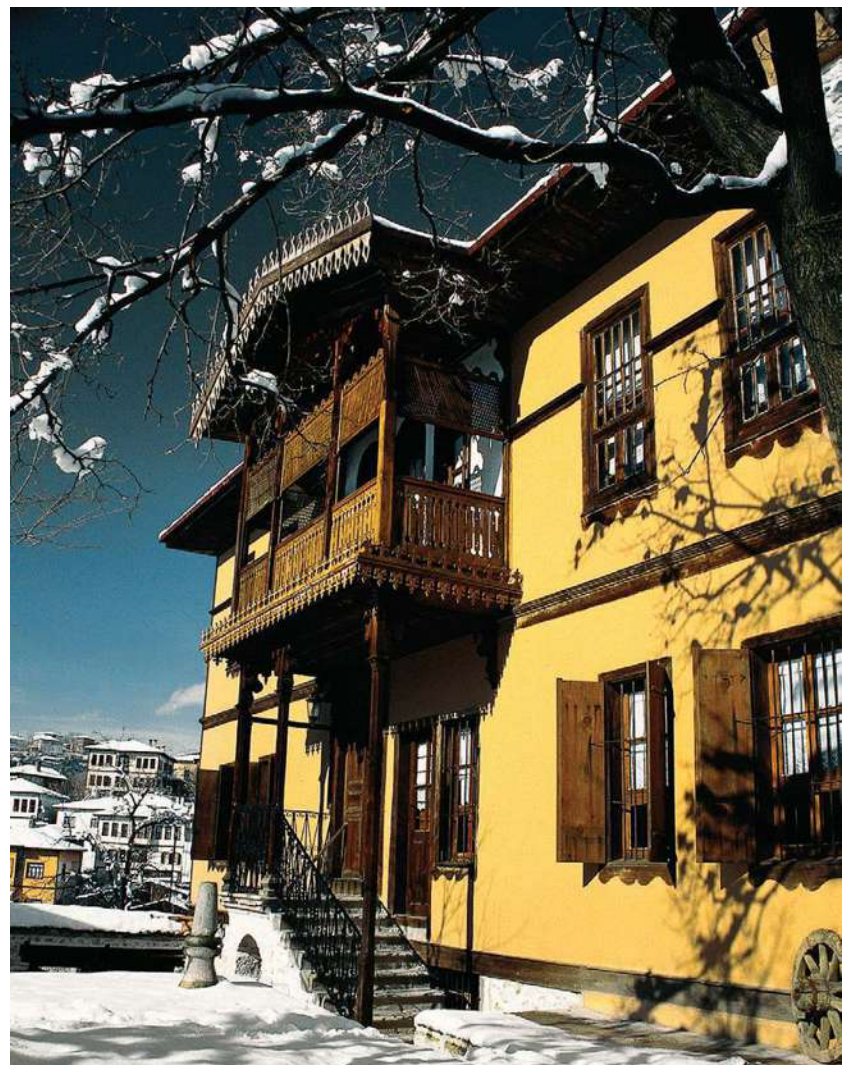

*göl yüzöl evler sıra sıra dizilsin.
komşular olsun, yan kapıdan seslensin
bir tas sıcak çorba getirsin...*

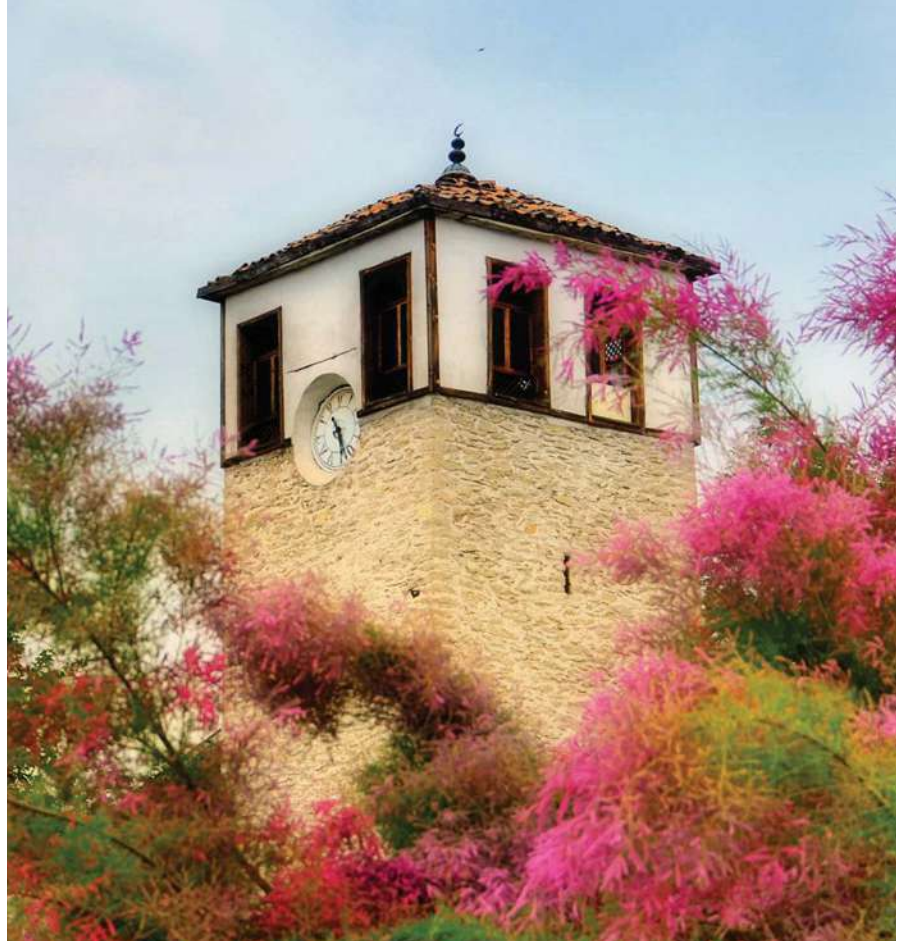

*kış olsun, beyaza boyansın çatılar.
kar çiçeklerinin güzelliğine bacalar şahitlik etsin.*

*seslensin geçmişten tarihi saat kulesi
erguvan renkli vakitleri mjdelesin.*

*bir yudum çay alınsın arasta'da ince belli bardaktan.
neşesinden neşe alınsın bir davuldan, bir zurnadan...*

*o kadınlar ki
sihirli elleri
ekmek olsun sofralarda
göznuru olup şekillensin oyalarda
yemeniciler arastası'nda...*

*iki dünya
bir yansıma*

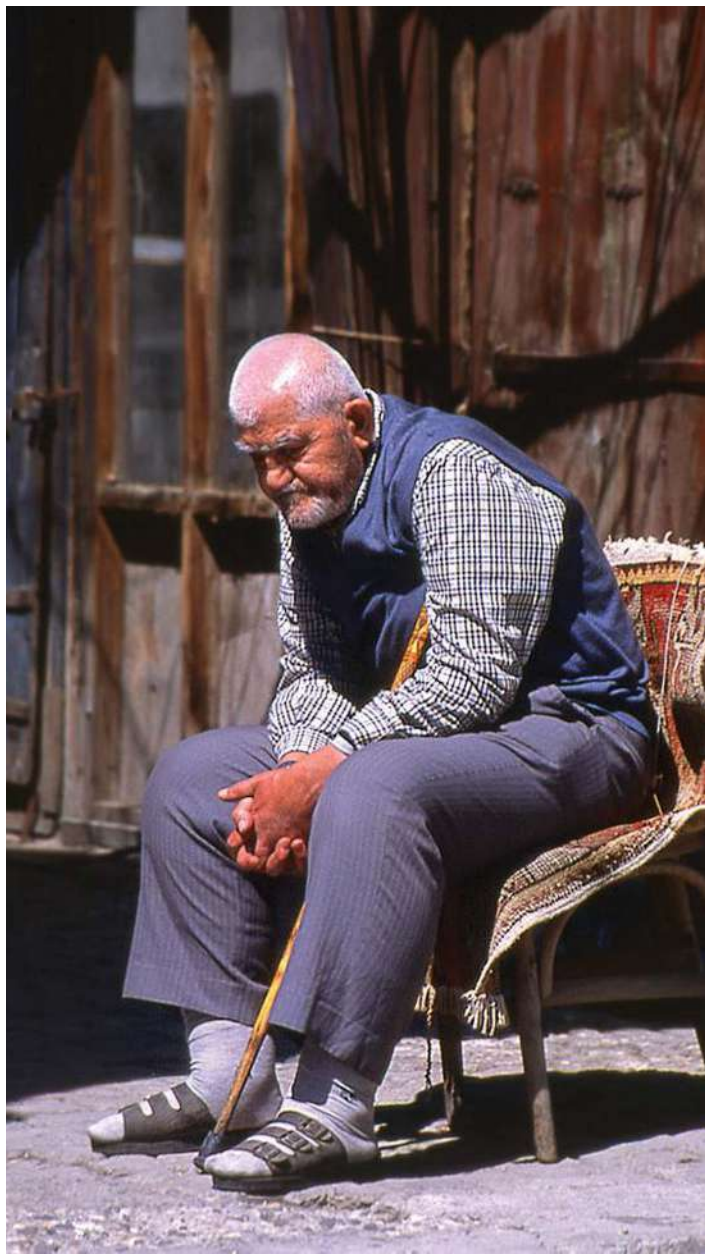

mimarimizin göğe açılan kolları: minareler

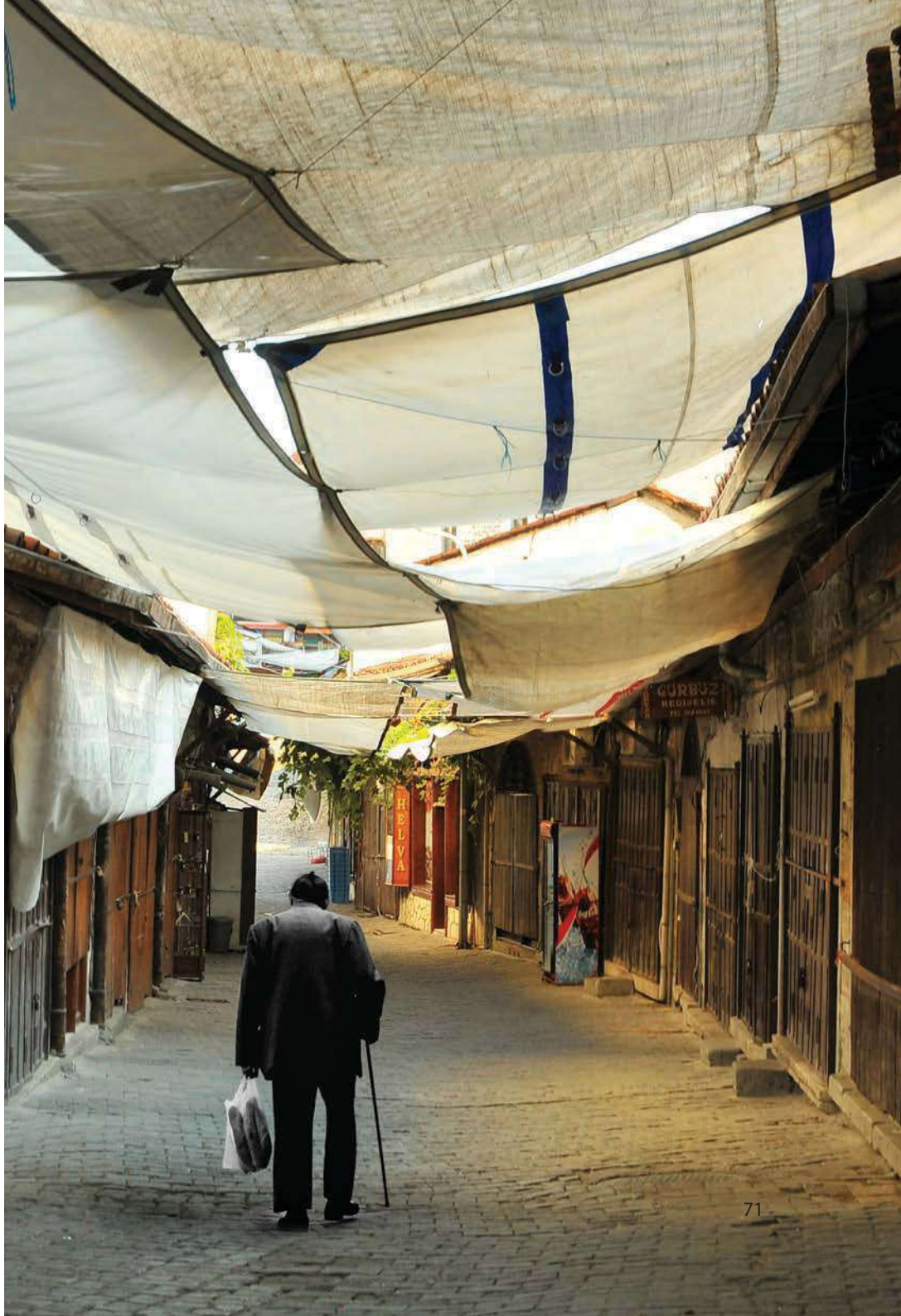
*paphlagonya'da bir masal iken
dün,
bu güne ışık olsun
bahar yüzlü safranbolu...*

*ne hayatlar, ne hayaller akmış
bu sokaklardan
anılar tazelensin,
masallarda can bulsun...*

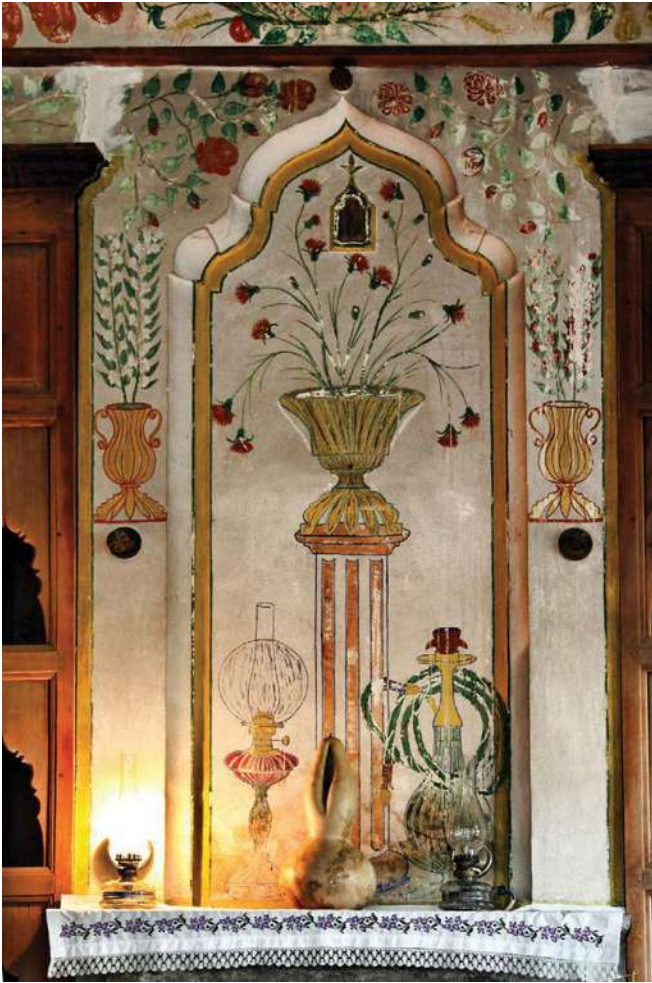
*bir zaman
gelin olmuş bir sultan bu konakta.
sedir tanık, ocak tanık, ahşap tanık...
öyküsü, dinlensin nezihe hanımın sesinde...*

*uğramadan geçilmesin yörük köyü... bir soluk oturulsun sedirlerinde.
bir öykü de burada dinlensin, kalem işi renklerinde...*

tadımlık değil doyumluk olsun
sohbetler.
ne gam ne çile,
akıp gitsin su sesinde dertler
asmazlar konağı havuzbaşında...

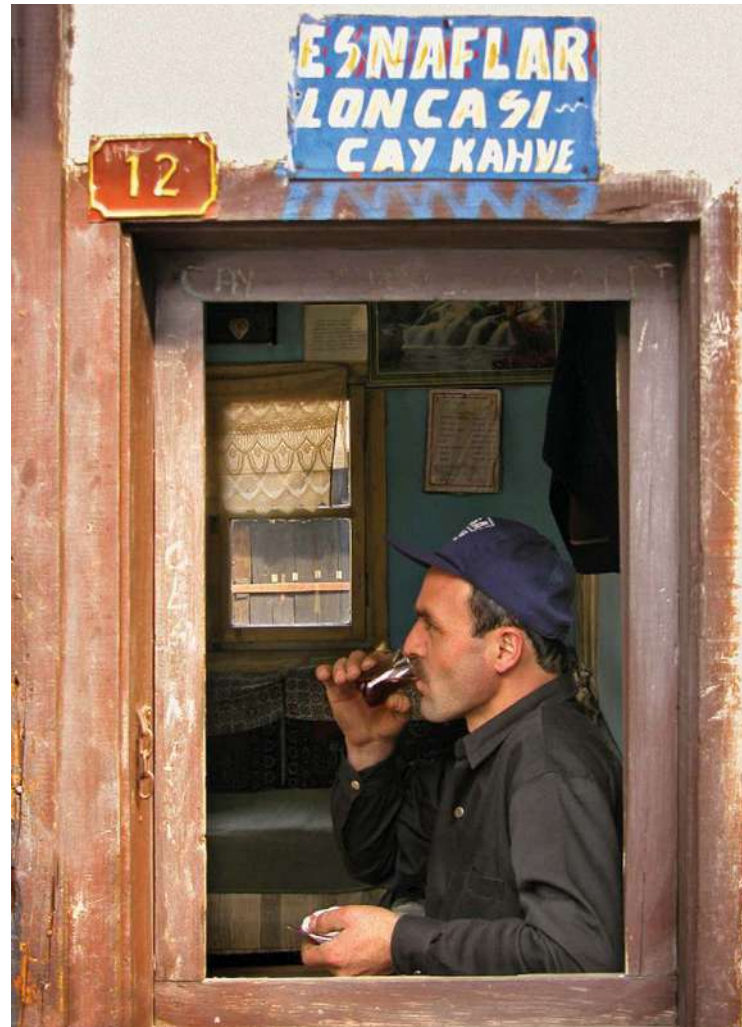

*sorulsun kapılara,
ocaklara, hatta
ateşe;
"kimlere yuva oldunuz,
aş oldunuz,
sıcak oldunuz?"*

demirciler çarşısında hayat bulmuş bakır dövme ibrikler.
hala parlak ama zaman yorgunu,
kimbilir suyu çeşmelere ne zaman teslim etmişler?

ustasından el almış,
semer süslemiş, çarık dikmiş, şan olmuş...
sabrı görmüş, kanaati bilmiş...
devir bu devir.
çırak yok, çarık da süs olmuş...

*kor ateşte mih olsun, nal olsun, kapılara tokmak olsun.
kazım ustanın elinde, şimdi duvarlarda süs olsun...*

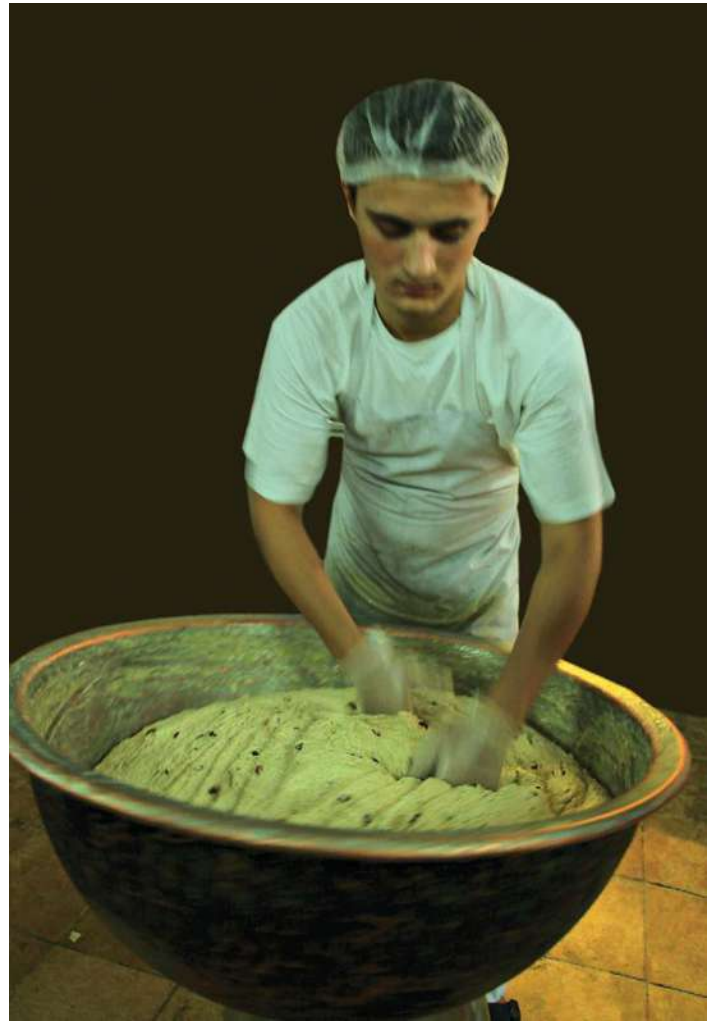

*el sıkışın gönülden,
alış veriş olsun samimiyetle...
adaklar adansın
dualar kabul olsun...*

*fırınlar yansın, hamurlar yoğrulsun. sokaklar simit kokusuna uyansın.
lokumlar, helvalar yapılsın, yensin bayram neşesinde...*

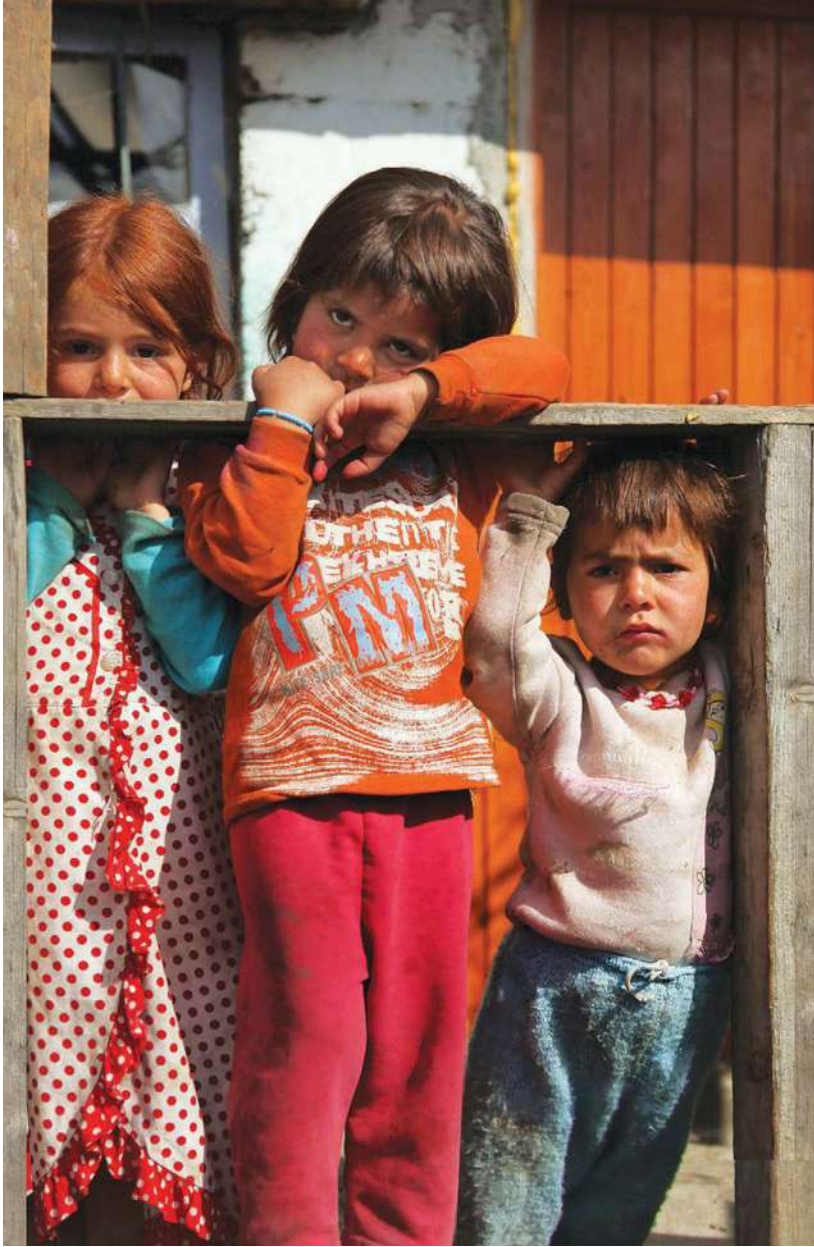

*keyifli pazarlar, pazarlıklar olsun
cinci han'ın arkasında.
pazarlıkta hak olsun, hakkaniyet olsun...
adı tadı paylaşmak olsun
cumartesi pazarında...*

*elma, üzüm köyümden
domates, maydonoz bağımdan...
sıcak tutsun çoraplar
teyzemin ellerinden...*

*hayatın çocuk yüzli renkleri,
hiç solmasın
ismet paşa mahallesinde...*

*kalpler küsmesin,
aşk hep olsun...
"bindallı"da dal olsun,
çiçek olsun
dillensin nakışlar...*

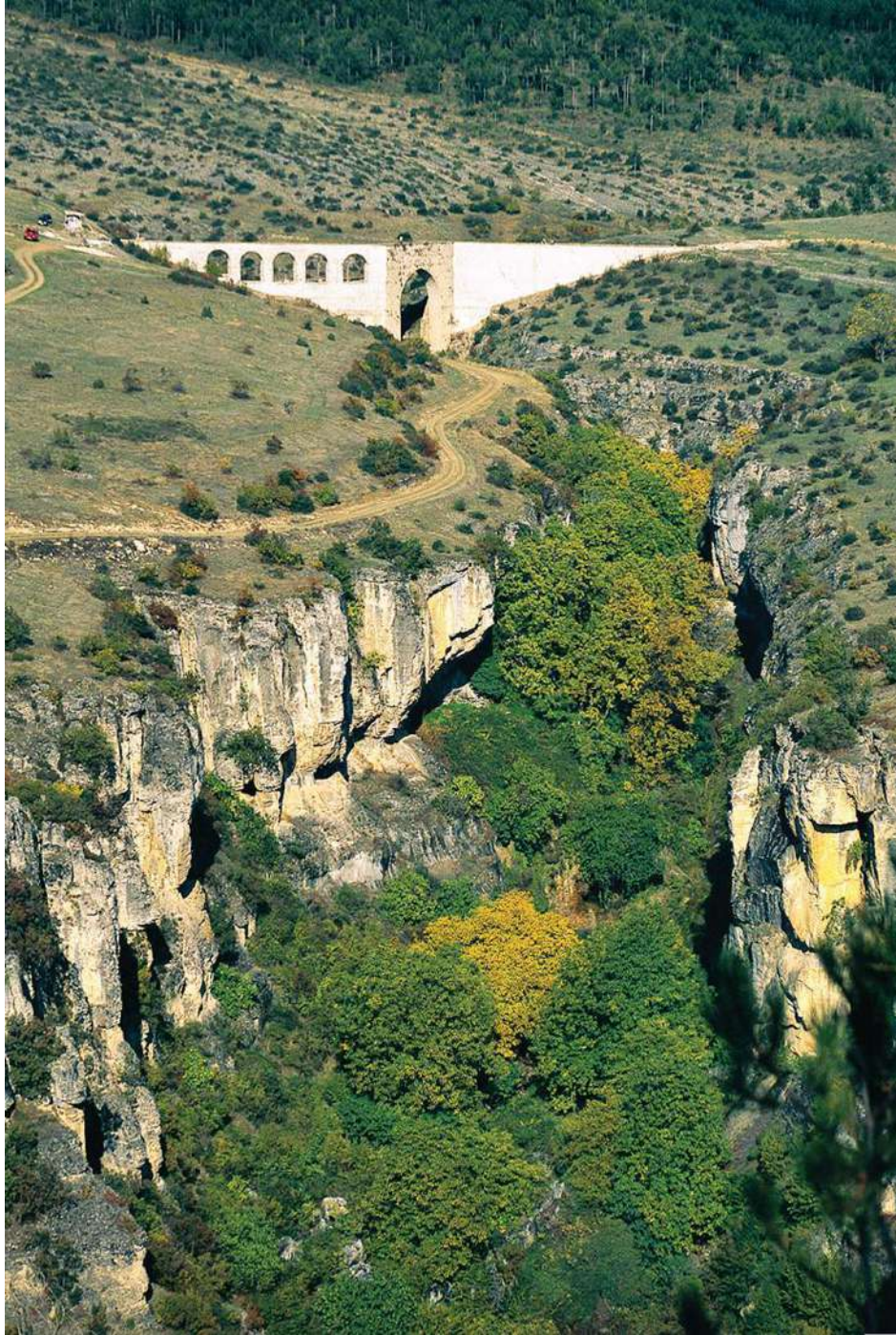

*kına yakılsın,
öğütler verilsin geline...
savrulsun etekler
ayak sekmeleriyle
"açkapı", "ciftetelli" namelerinde...*

*kavuşurken çarşıya paşa suyu
fısıldasın sırrını gizini.
dinlesin, hep dinlesin
bin yıllık dostu
incekaya su kemeri.*

*çağırsın maceracı ruhları,
sırçalı, tokatlı, yaci, yenice...
paylaşsın hazinelerini cömertçe...*

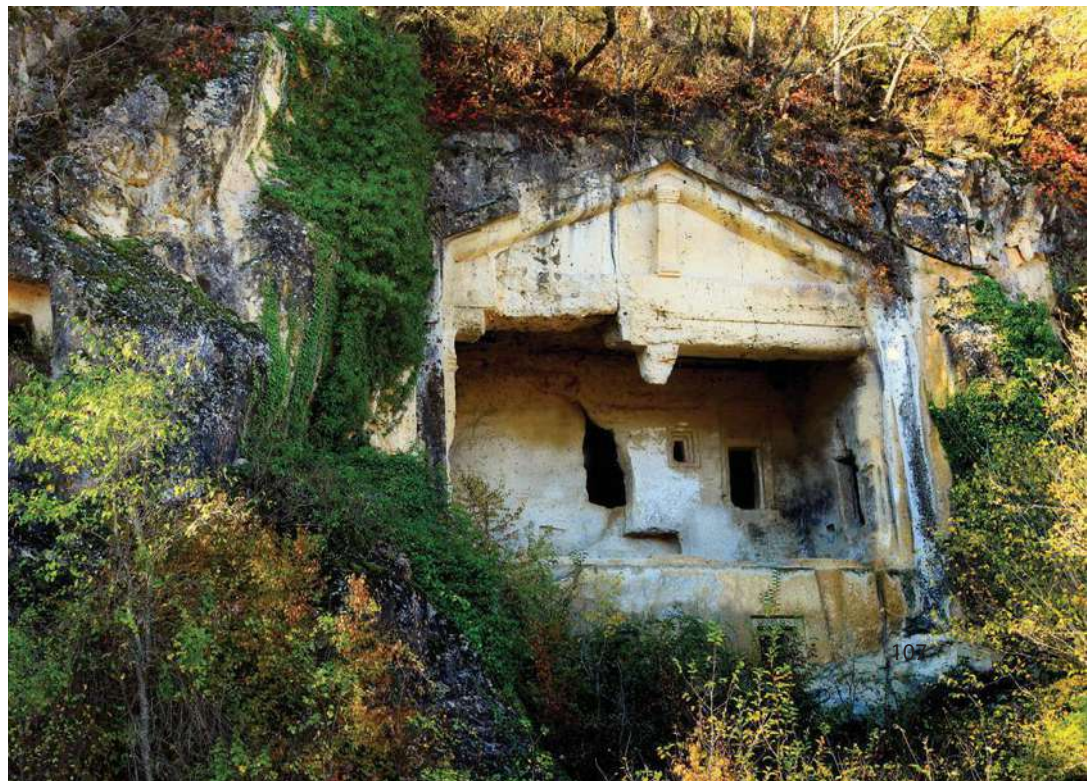
hacılarobası köyü

*eflani'de tarihi köprü,
ovacık'ta kral mezarı,
eskipazar'da hadrianapolis,
yenice'de tren köprüsü, ılık tutsun geçmişe...*

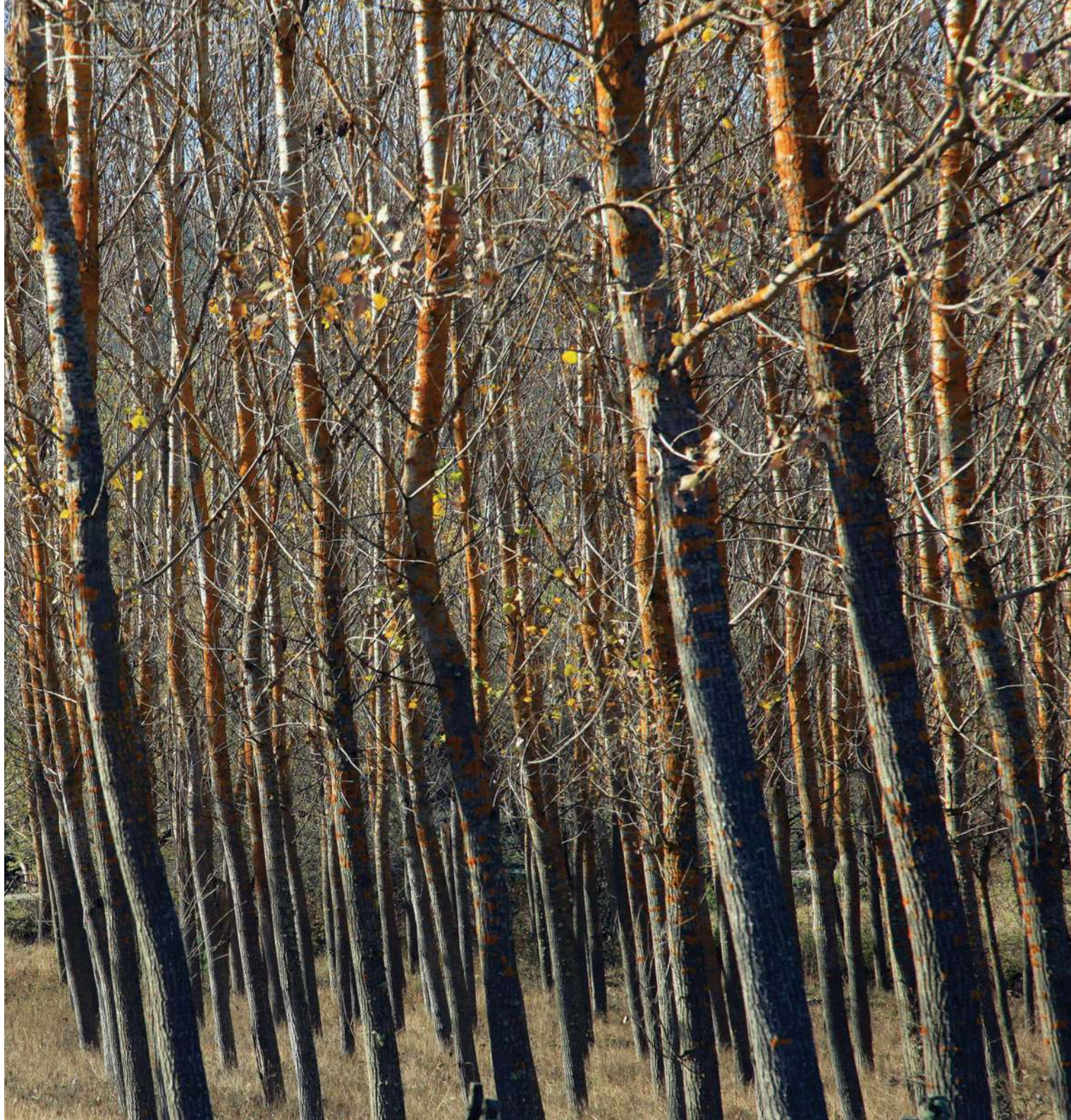

*heykel olmuş sarkıtlar kaşıkçı mağarası karanlığında...
binlerce yıldır uykuda, maceracı ruhları beklemiş...*

*dağların, tepelerin etekleri nakış nakış komşu eflani'de.
gülümsesin konuklarına, bir gök mavide, bir su yeşilinde...*

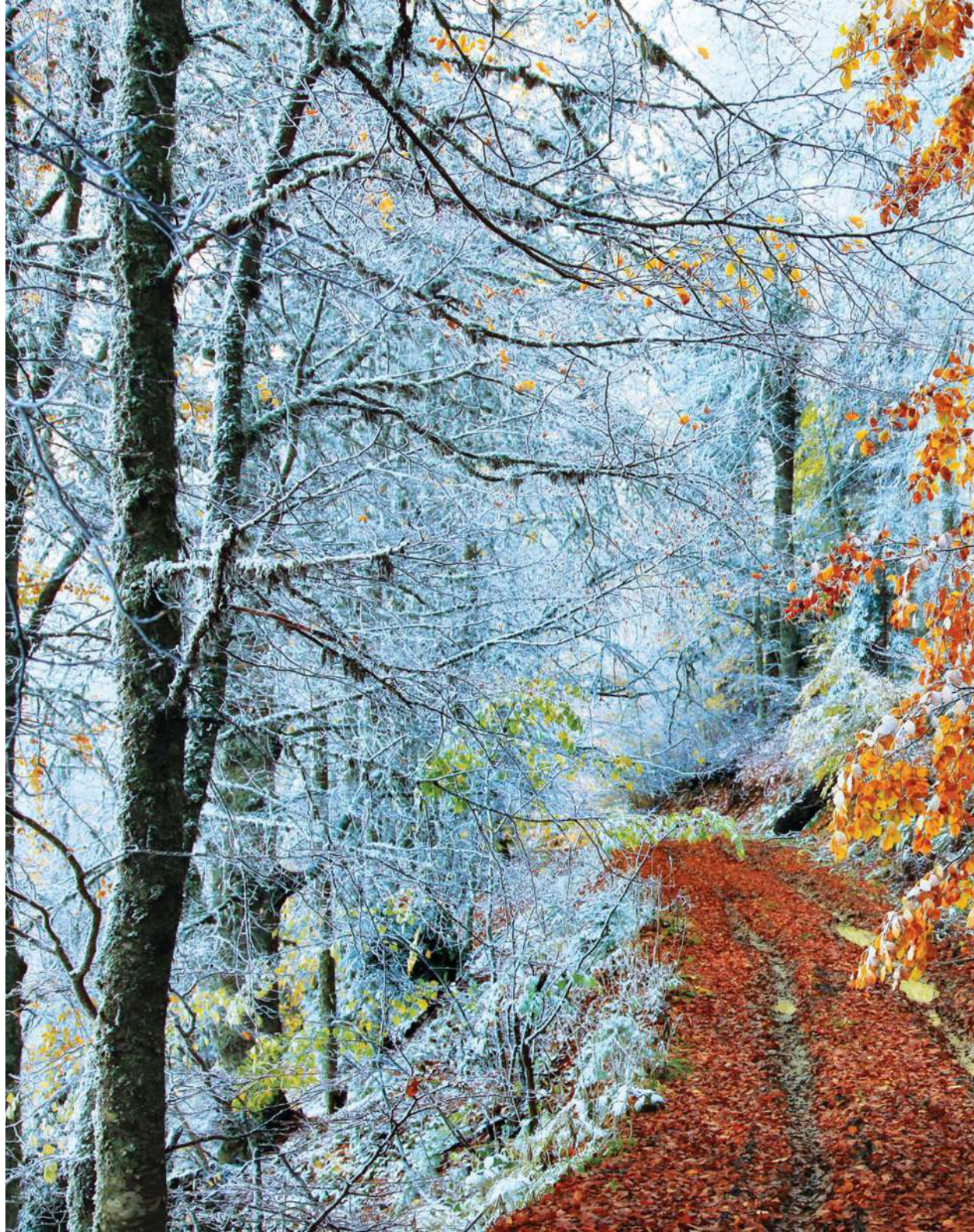

*yenice doęalındaki
saklı yaşam,
sırlarını paylaşmak için
sizi bekliyor.*

*eskipazar orman denizi yolunda,
kristal çiçekler tutunmuş
ağaç dallarına...
güzden kalma sarı kırmızı yapraklar
artık son pozlarında...*

*sanki ovacık'a süzölmüş gün ışığı bulutların arasından,
oysa zamanmış kente gizlice sızan...*

*adını vermiş 'safranbolu'ya ,
hem şifa olmuş hem lezzet.
safranlı 'zerde' ile yedi cihanda
damaklarda tat...*

GÜLCAN ACAR

Safranbolu doğumlu, Elektronik ve Haberleşme Mühendisi. 1987-1995 yılları arasında Karabük Demir Çelik Fabrikalarında 8 yıl otomasyon mühendisliği yaptı.

1988 yılında Safranbolu'daki ilk turizm işletmecisi olarak başladığı turizm ile ilişkisini, 1995 yılında Turizm Bakanlığına geçerek Safranbolu Turizm Danışma Müdürü olarak sürdürdü. Masa üstü yayıncılıkla da uğraşan Acar, bu yıllarda, Safranbolu Kaymakamlığınca yürütülen ve tarihinde ilk olan; Ev Pansiyonculuğunu Geliştirme Projesi, El Sanatlarını Geliştirme Projesi, Müze Kent Safranbolu Gazetesi, Safranbolu Haritası, Müze Kent Safranbolu kitabı gibi pek çok projede yer aldı.

2000 yılından itibaren Ankara Turizm Bakanlığında görev yapan Acar, bakanlık web sitesini oluşturdu ve yönetti. Halen Kültür ve Turizm Bakanlığında çalışıyor.

Fotoğrafa 1998 yılında başladı. Katıldığı ulusal ve uluslararası yarışmalarda derece ve sergileme ödülleri aldı, Jüri üyeliklerinde bulundu.

Kendi fotoğraflarının yer aldığı pek çok kent rehberi, broşür yaptı. 2001 yılında üç dilde yayınladığı "Nemrud" adlı rehber kitabının 2004 yılında ikinci baskısını yaptı.

2005 yılında Safranbolu'da açtığı "Özüm Sözüm Gözüm Safranbolu" adlı ilk kişisel fotoğraf sergisini, ülkenin pek çok ilinde tekrarladı.

2011 yılı Sami Güner Kupası ödülünü "Sarı Sıcak Emek" adlı Demir-Çelik konulu gösterisi ile kazandı. Aynı konunun sergisi 2011 Nisan ayında Karabük'te açıldı ve albümü yayınlandı.

Fotoğraf çalışmalarını sürdürdüğü Ankara Fotoğraf Sanatı Kurumunda çeşitli dönemlerde Başkan Yardımcılığı ve Genel Sekreterlik görevlerini yürüttü. 3 - 4 ve 5. Ankara Fotoğraf Günleri Düzenleme Komitesinde yer aldı.

Gerçek bir doğa tutkunu olan ve doğa sporlarının her çeşidi ile uğraşan Acar'ın fotoğraflarında bu tutkusunu görmek mümkün. Dünyayı dolaşarak, coğrafyanın, iklimin, geleneklerin insan yaşamını ve kent mimarisini nasıl biçimlendirdiğini belgelemek fotoğraf çalışmalarının temelini oluşturuyor.

Ankara'da yaşamını sürdüren Acar, Memleketi ile bağlarını koparmadığı gibi, Ankaralı Karabüklüler Derneğinde "Çevre, Kültür ve Turizm Komisyonu Başkanı" görevi ile Karabük'ün gönüllü kültür elçisi olma gayretini sürdürüyor.

Fotoğraf: Sema Özevin

